

1.
2.
3.
4.
5.
6a
7a
8a
9.

1702.

1. Barthius, Christophorus Godeofredus: *De imaginibus veteribus,*
in bibliothecis vel abti. proutis.
- 2.^a Bodinus, Henricus: *De poenis innocentium.*
- 2.^b Bodinus, Henricus: *De poenis innocentium. Et rerum et*
rerum, cui accessit Distribitio: De non remittenda poena capitalis
homicidii
3. Bodinus, Henricus: *De Caerone ex relicto defuncti, ab haere*
de praestanda.
4. ^{a, b, c, d} Boechner, Justus Henningus: *De administratoribus Curiarum*
ecclesiarum 4 *Impt.* 1702, 1723, 1730, 1743
5. ^{a, b, c} Boechner, Justus Henningus: *De collisione praesumptionum*
3 *Impt.* 1, 2, 3. *Id.* 1702: 144,
6. ^{a, b} Boechner, Justus Henningus: *De nexu parochiarum et*
parochianorum 2 *Impt.* 1702: 1719
7. ^{a, b} Boechner, Justus Henningus: *De bonis parochialibus* 2 *Impt.*
8. ^{a, b, c} Boechner, Justus Henningus: *De reversione vocationis reprobatae*
3 *Impt.* 1702, *Rec.* 1715: 1732.
9. Brummensius, Jacobus: *De appellatione inscripto principis reuocata*

10. Pellanus, Christophorus: *V. Claudii Vrsi expeditio*
maxime Germanicis
11. Pellanus, Christophorus: *Diatriben historicam, C. Fului*
Caesaris uterius Antoninum regem atqueque Germanos
gesta bella explicantem . . . examini publico exponit
12. Guckelke, Andreas: *De jure apostatorum*

76

[Faint, illegible handwriting in a historical script, possibly Latin or German, visible through the paper.]

179.
1902 26 B
DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE

POENIS INNOCENTUM,

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
SCEPTRI BORUSSICI ET ELECTORATUS BRANDENBUR-
GICI HEREDE, AC RELIQUA,
EX DECRETO ET AUTORITATE INCLUTÆ
FACULTATIS JURIDICÆ,
SUB PRÆSIDIO

3
DN. HENRICI BODINI, Jcti,
Serenissimi ac Potentissimi Boruss. Regis Consil. Eccles. in Duc.
Magdeburg, & Prof. Jur. Ordin.

DN. PATRONI AC PRÆCEPTORIS SUI SUMMOPERE COLENDI,
PRO LICENTIA

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES CAPESSENDI,
Ad D. Maji Anno Salutis MDCCII.

Horis Ante & Pomeridianis

Publicæ disquisitioni exhibet

SIMON HENRICUS CÖPER, Detmoldiâ-Lippiacus.

EDITIO NOVA ET REVIS. CUI ACCESSIT DIATRIBE,

DE

NON REMITTENDA POENA CA- PITALI HOMICIDII.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Litt. CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

8

TOENIS INNOCENTIUM

DE ERIBERICO WHANN NO

DR HENRICH RODINI JCH

PRO VICENTIA

NON REMITTENDA PORRA CA
PITALI HOMICIDII

I. N. D. N. I. C.

Th. I.

Um homo ex statu

perfecti amoris (qui omnis legis *ex-Obligatio* pers est) per cupiditates proprii *ju-legis orta* cundi excidit, & servili legum jugo *est ex pec-* eius impetuosi affectus confringendi *caso.*

erant, cum ut perversitatem inclina-
tionum suarum agnoscat, tum ut
metu pœnæ seu majoris molestiæ ipsi

inferendæ, à nimio concupiscentiæ æstu retrahatur, omnes
ejus posteri, perpetuo reatu sese ita involutos facillè sentiunt, *Liberatio*
ut non nisi ex gratia se ab eo liberari posse, per reliquias *ab obliga-*
turalis rationis concipere possint; ad quam à summo universi *tione legis*
Domino obtinendam nulla alia via nobis parata est, quam ut *per meri-*
per exemplum & meritum Theanthropi, tanquam mediato- *tum Christi*
ris, iniquitatem affectuum reformidare, ac continua contra *parata.*
hos lucta, ad amissum amoris statum reverti, & nova creatura *Deus homi-*
in spiritu Deo novo fœdere sociata existere nitamur; Cui *nes punit,*
Deo omnibus oblata gratiæ si quis resistat, ab omnipotente *non tam*
judice immensas ex justa vindicta ipsi irrogandas pœnas *quod mala*
dem sentiet, *vid. Joh. 16. v. 8. & 9. H. Gr. de F. B. & P. L. 2. C. fecerint,*
20, §. 4. Respectu verò hominum inter se, vix est, ut propter *quam quod*
communem omnibus naturaliter cohærentem imbecillita- *gratiam in*
tem aliquis in altero damnare possit, quo ipse inquinatus est, *vera fidenō*
A 2 & à amplexi sint

Pœna non irroganda propter pravitatem, sed ob securitatem publicam & à confervo suo exigere, quod non ab ejus propriis viribus, sed à Supremi Domini gratia devotis precibus exoranda dependet, *vid. Job. 8. v. 7.* Unde facilè sequitur, in foro humano pœnas etiam in maximè improbos non aliter irrogandas esse, quàm quatenus aliquid communem externam societatem turbat, & cujus actuale facinus certam communitatem peccatorum lædit, & quidem ab eo, cui conservatio illius societatis incumbit; idque non nisi cum amore & misericordia & non aliter, quàm quatenus multorum temporalis conservatio hoc postulat & majus bonum externum per hoc morali certitudine promovetur; Ut sic in pœnis humanis irrogandis non tam meritum, quod reverà omnibus commune est, *vid. Matth. 5. v. 21. & 22. it. v. 28. Ep. ad Rom. 3. v. 12. & 23.* sed necessitas publica inspicienda sit, *vid. H. Gr. d. c. 20. § 5.* Quamvis enim Grot. *dict. c. 20. §. seq.* & alii pœnam emendatoriam ab hac regula excipere videantur, tamen cum reatus delicti magis in pravitare animi, quàm in materiali facto, quod inter homines per se indifferens est, consistat; animi verò correctio præter fundamentalem informationem & Divinæ voluntatis repræsentationem humanis viribus in altero obtineri non possit, etiam pœnæ emendatorix non aliter locus esse videtur, quàm ut mali tantùm deterreantur, pravitatem suam aliis damnosam in actum externum deducere, quamvis negandum non sit, bonum Magistratum, in coercendis malefactis pro fine externo seu potius pio desiderio quoque habere, ut homines reverà emendentur, ac propterea in promovendo publico ministerio Ecclesiastico & autoritate illorum, qui quod ad sinceram emendationem facit, juxta verbum Dei per amoris plenam instillationem, sine omni tamen acerbitate, curant, meritò sollicitum esse, quod cum pœnis externis tamen nihil commune habet.

& non nisi cum amore.

vix dantur pœnæ emendatorix in republica;

Sed emendatio autoritate ministerii Ecclesiastici obtinenda.

Th. II.

Cùm ergò sola aliorum utilitas sit scopus pœnæ externæ,

næ, non immeritò dubitatur, an & quatenus innocentes pro aliorum salute alicui malo, ex actione non ita merito, tanquam pœnæ subijci possint? de qua utilissima & JCto cognitu necessaria materia loco inauguralis hic tractare scopus est; ostenduntur (1) quid sit pœna, (2) quis innocens, (3) an Deus innocentes puniat, (4) casus, ubi hominibus innocentem pœnæ subijcere liceat.

Th. III.

Cum autem hic de pœnis innocentum agendum sit, pauca de vocis pœnæ significatione atque ejus origine præmittenda. Videtur vero Pœna, græce πῶνῆ, originem suam trahere à verbo πῶνῆν affligere, uti Cato & veteres scripserunt, aut quia delinquens afflixit, aut quia afflictione dignus; Quare errant ii, qui Etymologiam latinam huic voci affingunt, eam à pœnitere deducendo; non enim omnis pœnæ subjectus pœnitentia ducitur, quod in tantum abest, ut etiam multi ipsâ pœnâ perniciosiores fiant, & cùm pœnitentiam agere deberent, nequitias atque scelera perpetrare magis studeant. Pœnæ autem verbum in jure nostro latissimè patet, nam quandoque pro culpa accipitur in *l. fin. ff. de fidejuss.* & generatim acceptum, quàmlibet coërcitionem noxiæque vindictam significat *l. 131. ff. de verb. signif. §. fin. Inst. de legat.* Sic usura *l. 38. ff. de negot. gest. l. 40. ff. de reb. cred. & multat. d. l. 131. ff. de verb. sign. l. 7. §. 8. ff. de administr. tutor.* id, quod interest *l. fin. ff. de eo, quod cert. loc. l. 19. ff. Jud. solv.* pœnæ dicuntur, quin etiam expensarum condemnationem Imperator pœnam appellavit *Rubric. & rot. tit. de poen. tem. litig. Coraf. lib. 2. Mist. cap. 21. n. 1.* cui add. *Coedd. ad l. 131. n. 10. ff. de verb. sign.* Imò & pœna omne id appellatur, quicquid extra rei persecutio nem est *l. 2. in fin. ff. de tutel. & rat. distr. l. 12. §. 1. si quis omis. caus. test. ab intest. l. 25. §. 1. ff. quæ in fraud. cred. l. 1. §. 2. ff. ad L. Aquil.* In famosiori verò & specialiori significatione pœna dicitur coërcitio alicujus delicti commissi, in qua acceptione,

An dentur pœnæ innocen tum & scopus Disputationis.

Homonymia vocis pœnæ.

*Definitio
penae inter
homines.*

utpote quæ hujus loci est, definimus poenam, quod sit *afflictio alicui propter lesionem Reipubl. pro conservanda communi tranquillitate irroganda*; Diximus, publicæ tranquillitatis seu salutis causa, per quæ verba non solum excludimus reparationem damni privatis dati & emendationem delinquentis, quippe quorum primum ad justitiam particularem tantum pertinet, & obligationem privatam producit, posterius vero ex punientis actione non dependet, & rarissime obtinetur; sed etiam per ultima illa verba hoc indigitamus, quod si nulla utilitas ex coercitione alicujus malefacti Reipubl. contineri possit, illud non puniendum esse; non enim aliquid puniendum est, quod turpiter factum aut peccatum est, sed ut publica tranquillitas promovetur. Hinc illud Senecæ, quod à Platone mutuatus est: Nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ne peccetur. vid. Duaren. in comment. ff. ad tit. de pœn. c. 1. & Goeddæus ad l. 131 in pr. n. 25. 28. ff. de verb. signif. Unica igitur & solitaria causa poenæ infligendæ est salus Reipublicæ, quæ suprema lex dicitur, quæ utilitas publica in legibus exprimitur per metum multorum in l. 1. C. ad L. Fuliam re- perund. qui ceteros à similibus facinoribus deterreat L. 31. ff. de positi. l. 28. §. 15. ff. de pœn. Poena enim ad continendam Reipubl. valde necessaria, ut non immerito dixeris premio & poenâ Reipubl. contineri, quo respexit Ulpianus, cum diceret. Jure consultos tam metu poenarum, quam præmiorum exhortatione bonos efficere l. 1. ff. d. F. & F. intelligit sc. bonos politicè & civiliter; virtus enim interna, multoque magis Christianismus, non per poenam externam, sed potius ex parte hominis per internum & sincerum amorem boni, ex parte vero Dei per concurrentem gratiam & meritum Christi, acquiri poterit, uti jam in proœmio distuni; quamvis etiã & hoc largiamur, quod & externa poena, præprimis quæ cum amore conjuncta, & ex amore proficiscitur, ad meliorem vitam & internam poenitentiam aliquando præparationem faciat.

*Cessante u-
rilitate pu-
blica, cessa-
re debet poe-
na.*

Hic cum sciamus, inter Theologos & Moralistas contro- *An in Repu-*
 verti, num in Christianismo delicta necessario sint puniendâ, *blica Chri-*
 nec ne? & an iudex Christianus pœnas in refractarios salvâ *fiana deli-*
 pietate & Christianâ charitate unquam dictare possit? pau- *ta sint pu-*
 cis investigabimus, an & quatenus in Christianismo pœnâ *nienda, &*
 locus sit. Ubi notandum, quod (1) actus merè interni, et- *quatenus?*
 iam si per confessionem subsecutam ad aliorum notitiam per- *Non punien-*
 veniant, ordinariè puniri ab hominibus non debeant, nisi *di actus in-*
 quatenus in actus externos erumpunt, quia ex actibus merè *terni.*
 internis jus & obligatio inter homines non nascitur *l. 18. ff.*
de pœn. addatur Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 20. § 18. (2)
 quod actus inevitabiles naturæ humanæ ob communem ho- *Nec actus*
 minum imbecillitatem pœnâ externâ non subiciant, *Rom. 2. natura cor-*
v. 1. 2. 3. Job 3. v. 7. Ep. ad Rom. 3. v. 12. & 23. Sic enim totus e- *rupta inevi-*
 verteretur mundus & nullus relinqueretur impunitus. Pro- *tabiles.*
 be tamen actus, per pravam consuetudinem in animum transe-
 untes, ab actibus Naturæ humanæ inevitabilibus discernendi
 sunt: Illos enim, quatenus humanam tranquillitatem lædunt,
 pius ac bonus Magistratus è Republ. Christiana, convenienti-
 bus mediis, quantum poterit removere merito studet. Add.
 Grotius *d. l. §. 19.* Hos verò ob communem imbecillita-
 tem necessario tolerare debet. vid. Grot. *dict. c. §. 3. Ibid.*
n. 2. (3) Quòd peccata nec directè nec indirectè societa- *Nec peccata*
 tem humanam turbantia Dei iudicio sint relinquenda, qui *quatenus in*
 & ad ea noscenda est sapientissimus, & ad expendenda æ- *Deum com-*
 quisissimus, & ad vindicanda potentissimus, vid. Grot. *d. C. §. mittuntur.*
20. adeoque nullum delictum, quatenus per hoc in Deum pec-
 catum est, sed tantum quatenus per hoc Republ. læsa, eique
 scandalum publicè datum pœnâ externâ cœrceci debet. Sed
 eodem modo, quò injuria in personam Imperatoris vel
 Principis illata, non nisi ab ipso Imperatore vel Principe
 iudicanda *per l. un. C. si quis Imper. maledix.* Illiusmodi
 peccata, quatenus sc. in Deum commissa, ad Divinæ Majesta-
 tis

tis tribunal remittenda sunt; Quippe homo finitus & multis erroribus obnoxius, in causa Dei tanquam entis infiniti & ob peccata in se commissa sibi quæ æternas & infinitas pœnas reservantis, imò vindicandis delictis in se commissis sufficientis, nec iudicio humano indigentis, iudex esse nec potest nec debet, nec Deo, qui externam pœnam non fatiatur, nullo modo satisfacit; Unde dici solet: Deorum injurias Diis curæ & perjurium satis Deum habere ultorem. Ut legere est apud Tacitum 1. *annal. cap. 83. add. l. 2. C. de Reb. Cred. & Furej. in pr.* & tota dissertatio Dn. Præsidis de Reservatis Divinæ Majestatis. Si (4) peccatum Reipubl. non cognitum, quia per hoc scandalum datum non est, unde peccatum Parocho manifestatum ex confessione quasi ipsi Deo factæ, ab externo Magistratu puniendum non erit, cum quod publica ejus divulgatio Reipubl. magis damnosa, quam salutaris, tum quod talia Deo tantum manifestata sint. Adde Grot. *d. l. §. 22. (5)* nec Christianus, quatenus Christianus, & imprimis Parochus, externam debet urgere pœnam, siquidem ex Salvatoris sententia eorum officium est prædicare pœnitentiam & remissionem peccatorum, adeoque per viam Evangelij, mediante piis adhortationibus & persuasionibus ad *μετανοείαν* & mentis mutationem peccatores ducere debent. Vid. Apost. Paul. *Epist. 2. ad Corinth. c. 5. v. 20.* (6) quoque omnis pœna & imprimis ultimum supplicium, ut pro Reipubl. salute necessarium, cum Christiana charitate & misericordia dictari & exequi debet, cogitando, quod condemnato delinquente sæpius coram Deo pejores sint iudices, quamvis per Benignissimi Numinis directionem illis similis occasio peccandi defuerit, ac inde illi in hunc, vel in similem, vel in majorem etiam reatum non ceciderint, quò facit locus Apost. Paul. *ad Rom. c. 11. v. 17. & seqq. & c. 2. imprimis v. 4. & 5.* Quapropter execrandi & abominandi ritus nonnullorum plus quam barbari, qui summo cum triumpho magnoque cum gaudio atque exultatione festiva præparatoria ad ultimum

Nec peccata occulta.

Nec parochi penas æternas recte urgent.

Ob nullum crimen a-mor cessare debet, quod & in penis observandum.

mum supplicium faciunt, ac si gaudium esset, in Republ. Christiana facinorosos habere, qui ultimum promeruerint supplicium; cum tamen secundum Christianam Charitatem potius signa doloris & misericordiae monstrare, hocque sollicitè agere deberent, ut delinquentem ad penitentiam piis modis persuadere, & per exemplum triste & lugendum alios ad meliorem frugem redigere possint, pro se Deo gratias submissas agentes, quòd ab istius modi scelere illos per gratiam suam solam immunes servaverit: quo pertinent omnia illa loca S.S.V. & N.T. quæ Grotius sæpius alleg. cap 20. §. 10. fufius congesfit. Interim tamen cum Grotio in subiecto §. 11. & seqq. ex moralitate & verbo divino revelato certi sumus, quòd ob crimina Reipubl. admodum nociva à Magistratu, quatenus Magistratus, delinquens rectè puniatur. Magistratus enim unusquisque, & ita etiam Christianus à Deo ad hoc constitutus est, ut facinorosos, qui societati ipsius curæ commissæ nocent, puniat, nec ensem à Deo ad hoc sibi commendatum frustra gerat. Vid. Apost. Paul. ad Rom. c. 13. & tanta etiam est post Evangelium propagatum multorum hominum improbitas in medio Christianismi, ut publica tranquillitas & salus obtineri non possit, nisi quorundam pœnâ reprimatur aliorum audacia, quippe cum ne sic quidem, inter tot cruces & supplicia fontium, satis tuta sit Respublica. Pœnæ enim ait, Old. ob corruptam ex Adami lapsu hominis Naturam introductæ sunt, quibus mali coerceantur ne peccent vel delinquant faciliter. Qui enim iuste agere propter naturalem legem summamque bonitatem non expetit, quique obtemperare non vult rationi, in qua sunt honestatis formulæ, quas intelligit quidem distante conscientia, sed contemnit: is, rogo, quid spectabit, quid timebit, si pœnas adimas? certè nihil, sed corruet in omnia flagitia: Nam quid faciet, ait Cicero lib. 3. offic. is homo, qui nihil timet? Alioqui vir bonus, qui iuri naturali obtemperat, & voluntatem suam illi conformem facit, eamque sequitur, is omnibus pœnis exemptus est, nec timet, sed amat

*Respublica
Christiana
sine pœna-
rum irroga-
tione con-
servari ne-
quit.*

B

Magi-

*Removen-
tur argu-
menta con-
traria,*

Magistratum velut honestatis conservatorem. Ideoque utilitas bonorum utilitates æquitati Naturæ præfert, neminem sciens lædit, & verè justus est, quatenus ad politicam vitam attinet. Recteque Socrates execrari eum solebat, qui primus utilitatem naturæ contradistinxisset. Id enim querebatur caput esse exitiorum omnium, ut Cic. refert: Hinc intelligis, pœnam esse defensionem legitimam ex natura concessas, sicut & Magistratus. Argumenta, quæ contradicentes de lenitate Dei in novo fœdere, de pœnitentia & præfione spatii ad pœnitendum urgent, in contrariam sententiam nos non trahunt; quòd enim Christus dicit, qui innocens est, primum lapidem mittat, & quòd adulteram impunitam dimittit, non habet hunc sensum, quòd Magistratus externus crimina punire non debeat, sed illud indicare voluit, quòd Magistratus ejus temporis iisdem & similibus peccatis esse maculatus, & sic contra talem personam delinquentem officium boni judicis subire non possit; adeoque ipse Christus, qui unice ad prædicandam pœnitentiam & remissionem peccatorum in mundum venerat, & officio Magistratus externo nullo modo fungebatur, illam adulteram à se tantum dimittebat, aut tanquam cordium scrutator ob veram & sinceram resipiscentiam (quæ tamen homines latet) illam absolvebat. E contra implementum legis Mosaicæ, quæ etiam pœnas graviorum quorundam criminum Magistratibus rigide imperabat, Exod. cap. 21. v. 14. Deut. 19. v. 11. 12. 13. Deut. c. 12. v. 7. ad 10. exclusive & c. 13. v. 13. & seqq. Lev. 20. per totum seriò inculcat, & ipsam pœnam homicidii Matth. 26. v. 52. & c. 5. v. 21. 22. expressis verbis approbat. De vera pœnitentia verò vix est ut hominibus constet, & facile sic fieri posset, ut omnes delinquentes pœnitentiam simularent, & ita pœnæ sese semper subtraherent. Nec etiam propter pœnitentiam malefacta impunita relinquenda, sed pœna ob læsionem, quæ Reipublicæ contigit, simpliciter exigenda. Licet enim aliquid injusti patiatur ut homo, vel ut Christianus, injustè tamen non patitur ut civis, imò & Exem-
plo

plo justissimi & sanctissimi Dei, qui non semper penitentia ductis omnem remittit poenam, quod vel Davidis exemplis apparet, 2. Sam. 6. 12. & 24. sed peccatorem temporali poenae interim subdit, Magistratus quoque ex voluntate Dei in crimina delinquentium poenis externis merito animadvertit. Sicuti autem istiusmodi poena divina, qua afficit penitentem peccatorem, non iudicis irati, sed patris castigantis respectum induit; Ita quoque Magistratus puniens, si ipsi per quaedam signa delinquentis penitentia constet, etiam talem ad supplicium vel poenam externam trahendum, tamquam membrum Ecclesiae tractare, & ut hic in consociationem fidelium recipiatur, ejusque funus honeste sepeliatur, curare debet. Quod attinet ad spatium penitendi, pius quidem Magistratus curam habeat, ne facile quemquam ad supplicium rapi patiatur, nisi dato tempore, quo peccata sua agnoscere, ac serio detestari possit. Qualem penitentiam, uti recte Grotius inquit, etiam si bona opera morte interclusa non sequantur, acceptam Deo esse posse, latronis cum Christo crucifixi exemplum probat; non tamen asseri poterit, vitam longiorem ad magis seriam resipiscentiam prodesse potuisse, neque Magistratus externus sub incerta hac spe ab officio sibi commisso desistere, & impunè rempubl. laedi admittere debet, praecipue, quod saepius tam obstinaces & refractarii inveniantur, qui nullo modo ad penitentiam sese pervaderi patientur, sed potius talem ultro assumunt indurationem, quo per hanc poenam externam effugiant, ut istiusmodi facinorosis merito dici possit illud Senecae: Quod unicumbonum tibi superest, representabimus mortem: ut & illud ejusdem: quo uno modo possunt, desinant mali esse. Ex quibus omnibus constat, poenas quidem à iudice Christiano irrogari posse, imò debere, dummodo à charitate & misericordia non recedat.

Propter impenitentiam poena non est differenda.

Th. IV.

Misist aliis, quae de poenis adhuc dici possent, ad membrum

Quis innocens

brum hujus dissertationis secundum progredimur, brevibus definitionem innocentis investigantes. Vox innocens derivatur ab in & noceo, quod idem significat ac damnum officio vel incommodum afferro *per l. 1. §. 1. & 15. ff. de aqua & aq. pluvis arcend.* denotatque vel damnum præsens vel futurum *l. 2. §. 31. ff. ne quid in loc. publ.* & sicuti nocens propriè dicitur is, qui non rebus, sed personæ nocet, aut qui injuriam aut maleficium commisit in personam; ita qui alteri in bonis nocuit, damnum intulisse dicitur; *per l. 1. §. 6. ff. de his qui effud. vel dejec.* In substrata materia innocentem dicimus, qui ratione delicti vel criminis commissi ita extra culpam est, ut de vero & proprio reatu convictus non sit. *arg. l. 5. ff. de pœn. Vers. Satis enim.*

Th. VI.

An innocens possit puniri?

Cùm jam ex definitionibus pœnæ & innocentis extra controversiam sit, quòd ille, qui nihil admisit, nullam quoque pœnam propriè mereatur *l. 26. ff. de pœn. & l. 22. C. eodem* & quod ita nulla pœna sit dictanda in illum, qui criminis expers videtur, cùm peccata suos teneant auctores, nec ulterius progredi debeat metus, quàm reperiatur delictum: *d. l. 22. C. de pœn.* hinc planè in utilis possit videri labor, dissertationem de eo, quod non est, vel de pœnis innocentum conscribere velle. Quoniam tamen tum in pœnis divinis ob specialissimas postea explicandas rationes, sapiùs innocentes ad minimum ratione illius delicti, quo 'eo tempore externis pœnis puniri, videantur puniri, cùm quoque in foro humano illa regula (Delicta tenent suos auctores) aliquando ob utilitatem publicam suas patiatur exceptiones: inde non immeritò de pœnis innocentum disceptatur, quando & quousque hisce locus sit.

Th. VII.

Maxima autem hic primo occurrit differentia inter pœnas à Deo in suas creaturas statutas, & pœnas ab hominibus in homi-

homines dictandas: adeoque jam supra in hujus dissertationis partitione tertium constituimus membrum; An Deus puniat innocentes? quam quaestionem itaque hoc loco primo tractamus. Videtur equidem, hanc quaestionem non pertinere ad cathedram juridicam, cum tamen Theologia non invita jurisprudentiae permittat, ut ex suo nonnunquam mutuetur promptuario, quod ad meliorem rerum facit notitiam, & certiolem faciat Jctum, qui & hodie in Reipubl. Christiana Christianus esse debet. Vid. Besold. in *Templ. justit. n. 65.* & nemo ex novissimo non malo Cujacii effato sese tali commissurus erit Jcto, qui solo praetoris edicto contentus, religionem ad id non pertinere, sibi persuasum habuerit, vid. Dom. Casp. Ziegler. in *elegant. disput. de Baptism. non iterand. n. 4. & in notis ad Grotium de J. B. & P. in proleg. p. 37. 38. 39.* quem allegavit Dominus Praeses in *Disp. Jurid. Non furtum facies*: inde in hac imprimis materia, quaestiones de poenis divinis non planè erunt omittendæ, sed illæ potius examinandæ eum in finem, ut constet, an homo in poenis in hominem dictandis, à poenis divinis argumentari possit.

An & quomodo Deus innocentes puniat.

Th. IIX.

Ad ipsam quaestionem quod attinet: An Deus se puniat innocentes? simpliciter asserimus, quòd Deus nunquam vere puniat innocentem nec aeterna nec temporali poena. Deus enim ita est misericors, ut eum, qui nullam promeruerit poenam, condemnare à sua justitia judicet alienum. Sapient. c. 12. v. 15. De poenis aeternis clarus est textus apud Ezech. c. v. 17. 18. 19. 20. de poenis temporalibus autem nostra sententia magis dubia esse videtur, per textus Exod. c. 12. v. 12. & c. 20. 3. Deuternom. c. 5. v. 9. Num. c. 14. v. 33. postea Sam. c. 12. & 13. & c. 18. 21. v. r. prior. Reg. c. 21. v. 21. 24. & 29 & c. 14. v. 10 u. Josu. c. 7. per totum, quòd, etiam pertinet locus Deut. c. 23. v. 23. Ille enim locus non intelligendus est, ac si à precibus & omni cultu divino planè removendi essent spurii, sed quòd munere publico Sacerdotis in Ecclesia, qui ipsam Sanctum ingrediebatur, sup-

Deus innocentes poena aeterna non puni, temporalibus tamen.

gi non deberent; De cætero autem ad devotionem & cultum etiam externum in anteriori parte æquæ ac omnes gentiles & exteri admittebantur. Consentit versio Weimeriana ad d.l. Deut. c. 23, v. 2. 3.

Th. IX.

Quæ respectu Dei proprie pœnæ non sunt.

Utut autem divini textus primo intuitu innuere videntur, quod Deus temporalibus pœnis innocentes afficiat, istius modi tamen calamitates, quas filii impiorum delinquentium ex iudicio divino passi sunt, revera & proprie respectu Dei pœnæ dici non possunt, licet hominibus tales videantur, & ad captum quoque humanum vel potius ratione delinquentis in sacris aliquando dicantur. Omnis enim dolor imò & ipsa mors unicuique homini, etiam absque præcedenti speciali delicto, propter inhærens originale peccatum & carnem peccaminosam, a Deo tamquam vitæ authore, ob solum supremi Domini Jus, quod habet in creaturas suas, recte & iuste infertur, quod evincunt textus *Pf. 90. v. 4. 9. 10. & ad Rom. 3. v. 4. 12. 23. & c. 9. v. 20. 21.* Quod in tantum verum est, ut si Deus post protoplastorum lapsum totum genus humanum extirpatus fuisset, nihil ab homine ipsi objici potuisset. Nam antequam Deus hominibus lapsus aliquid promissit, eisdem ad nihil tenetur. Cum autem Deus hominem ex æterno suo decreto in ipso creationis actu ad perpetuam conservationem formare voluerit, hinc etiam post lapsum cum hominibus ex mera gratia in salutare quidem descendit fœdus, ad æternam creaturarum Salutem tendens; at tamen ob communem omnibus ex lapsu corruptam naturam Dominus vitæ & necis est, & quandocunque vult, hominem ex hac vita revocare potest. vid. *d. Pf. 90. v. 4. 9. 10.*

Th. X.

Ve etiam allegatis dictis innuitur affectus pravos parentum per horum sanguinem ita naturaliter transplantari in liberos, ut jam proprii in iis resideant, & ita in descendentes revera unâ cum sanguine paterno propagentur, ut & hi peccatis parentum

parentum delectentur, eorum vestigiis insistant, & ad similia ducantur crimina, licet fortè non quidem ob deficientem occasionem ipso actu, ad minimum tamen affectu & inclinatione naturali, adeoque se paternorum delictorum participes faciunt, quapropter & merito propter inharentem propriam labem easdem cum suis genitoribus luere debent pœnas. Confirmat inter alia *1. Reg. c. 14. v. 13.* interim tamen summo perè veneranda est Dei misericordia in eo, quod depravatos illos parentum mores, qui filiis sunt hereditarii, vix ultra tertiam vel quartam generationem propagari permittat, sed in descendantibus illos paullatim extinguat; Cum tamen econtra pietas parentum in posteris ex directione Numinis omnipotentis benigna plerumque sit perpetua, & in multa consanguineorum millia duret. *Exod. c. 20. v. 5. & 6. Deuteronom. c. 5. v. 9, 10.*

Th. XI.

Aut etiam Deus aliquando facinorosorum filios pios in horum æternum commodum & felicitatem doloribus & afflictionibus afficit, ut memores paternorum delictorum ipsi deterreantur, ut etiam eo respectu his non sit pœna, sed potius beneficium. Huic sententiæ ulterius explicandæ inserviunt, tradita à Riveto in *Exod. c. 20. v. 5. 6. T. 1. Opp. pag. 1277.* ubi frequentem in modum scribit. Quod si posterii sint pii qui tamen vel bonis temporalibus & honoribus, in parentibus, aut propter parentes privantur, vel etiam gravissimis doloribus, afflictionibus & morte ipsa, ante tempus inflictæ, afficiantur, talia piis non nocent, nec pœnæ eorum sunt, quamvis aliis, quorum partes sunt, pœnæ sint. Quinimò accidit, ut quæ parentibus sunt pœnæ, filiis sint probationes & medicinæ, imò exercitiæ & occasiones majoris virtutis & melioris præmii.

Non omnes afflictiones à Deo immisæ, sunt pœnæ.

Th. XII.

Ex antecedentibus itaque satis abundeque constat, quod Deus Justus & misericors nullum puniat innocentem, & quod

*Deum nun-
quam inno-
centem, nec
sine amore
punit.*

& quod potius omnis ejus pœna sit proportionata delicto. Col-
ligendum quoque ex antea dictis, quod Deus quidem secun-
dum justitiam suam peccata hominum non possit relinquere
impunita, sæpius tamen id, quod pœna respectu delinquentis
dicitur, hominibus ex mero amore irroget, confirmant textus
Prov. c. 3. v. 11. 12. Hebr. 12. v. 5. 6. Supr. c. 12. v. 22. seqq. Imò Deus,
qui est essentialis amor, & secundum suam essentiam non aliter
nobis manifestatus, quam per amorem. *1. Johann. 4. v. 16.* etiam
gravissimas pœnas introduxit ex amore; ut homo ad eum
tanquam fontem amoris revertatur. Quod inter alia evin-
cunt loca Scripturæ Sacre *Levit. c. 26. v. 17. 18. 23. 24. 27. 28.
40. 41. 42. 44. Ezech. c. 18. v. 23. Joel. c. 2. v. 13. Post. Petri. c. 3. v. 9. Prior.
Corinth. c. 13. v. 5. in fin.* Quod & in tantum verum esse cre-
dimus ut nulla sit pœna divina, quæcunque etiam illa sit,
quæ non amorem pro fundamento habeat, vel quæ ab essen-
tiali amore Dei secerni vel removeri possit: in Deo enim nul-
la nec lucis nec tenebrarum mutatio reperitur *Jacob. 1. v. 17.
in fin.* Quod verbum amoris Divini omnes non capiunt, nec
ullus recte & in totum intelligit vel intelligere potest. Hoc
tantum per gratiam Dei & operationes Spiritus Sancti dicere
valemus: Deum esse amorem.

Th. XIII.

*Refutatio
illorum, qui
dicunt; De-
um punire
tantum ut
puniat.*

Quare malè faciunt illi, qui ex *Rom. c. 9. v. 17. 20. 21. c. 12. v. 19.
Jes. c. 1. v. 24. c. 45. v. 9. c. 66. v. 24. Jerem. c. 18. v. 6. Prov. c. 15. v. 26. 16. v. 4.
Deut. c. 28. v. 63. & c. 32. v. 35. 41. 43. Nabum. Hag. c. 1. v. 2. Hebr. c. 10. v.
30. 31. Marc. c. 9. v. 44.* similibusque S. S. locis evincere conan-
tur. Deum tantum punire ut puniat, & ex ipsa pœna vo-
luptatem capiat. Inter quos est *Grot. de J. B. & P. lib. 2. c.
20. §. 4. n. 2.* Cum enim amor Dei sit immensus & homini in-
comprehensibilis, homoque tanquam ens finitum de actioni-
bus Dei tanquam Entis infiniti nihil judicare possit, nisi qua-
tenus ex mera gratia & Spiritus Sancti operatione amorem
Dei experitur: Hinc impium est assertum: Deum punire fal-
tem

tem ut puniat, & voluptatem exinde capiat. Allegata enim dicta S.S. in genere tantum innuunt iustitiam Dei; in specie autem textus *Deut. 28. v. 63. Esa. Cap. 1. v. 24. Prov. 1. v. 26.* non expriment affectum, sed effectivè intelligendi & per metonymiam signi denotat, quod refractarii peccatores oblatam Divinam gratiam respicientes, à Deo tandem negligendi, omnisque solatii expertes exstituri sint, ita ut quasi ridiculi fiant, & irrisione digni ostendantur; Quod non est gestu, sed ipso facto deridere. Dn. Ziegl. *ad Grot. d. l. add. Weisii Logic. pag. m. 204. n. 29.* & Calov. *advers. Grot. & Ziegl. in fin.*

Th. XIV.

Multò magis & illi errant, qui putant Deum jure supereminentis dominii, & ex abominatione erga malefacta interdum innocentem cum nocente punire; Quæ assertio sane ab immenso Divino amore & iustitia aliena est. Nec argu-
 menta (1) de peccato primorum parentum omnibus poste-
 ris imputato, (2) de pœna diluvii, qua filii Dei (per quos
 pios denotari existimant) cum filiis hominum (seu peccato-
 ribus) perierunt; (3) de illis paganis quibus nunquam gratia
 Dei per Christum nobis parata innotuit & illorum, prolapie.
 in contrarium movere poterunt. Quod enim lapsum pri-
 morum parentum concernit, ille ipsa ejus perpetratione, na-
 turaliter progeniem illorum contaminavit, ita ut ex illo rea-
 tu non nisi peccaminosum naturaliter prodire potuerit, de-
 quo præter ea, quæ supra thesi 10. dicta sunt, vid. præm. *Sed propter
 proprios re-
 atus.*
 disput. Dn. Præfidiis *de oblig. Forens. Juris Div.* ex quo funda-
 mentalis conceptus peccati originalis & communis humanæ
 calamitatis hauriri poterit. Nec obstat, quod ipsa illa natu-
 ralis labes, qua homines post lapsum in peccaminosa carne
 nascuntur, jam sit pœna, quâ Adami posterii in eo jam sint
 puniti, quod necessario peccaminosa affectus ipsis cohæreant,
 ut inde pœnas peccati incurrere debeant; Cum è contra
 Adam in concreata bonitate sine naturali peccandi necessi-
 tate

*Præmissis
spontaneam
resistentiam
Spir. S.*

*De causa
diluvii &
in pena.*

*De paganism
& in fide-
lium liberis
horumque
pena.*

tate exsisterit, à qua felicitate spontè recessit, indeque gravius, quàm postari, indeclinabile peccatum committentes, puniendus fuisset. Non enim calamitas, ex naturali effectù generationis peccaminosa oriens, sanctissimo conditori imputari potest, nec posterì propriè propter naturales ipsis indeclinabiles affectus. sed quod abolitioni per oblatam Divinam gratiam æquè spontè ut primi parentes resistant, & sese in vera fide Divinæ gratiæ committere nolint, à Deo pœnis æternis subjiuntur vid. *Joh. 16. v. 9.* Quamvis etiam dici possit, Adamum propter amissionem imaginis Dei, quæ in perfectissima cum suo creatore unione & jucundissima frui-tione omnium creaturarum, in & extra se, consistebat, multò gravio-rem luisse pœnam, quàm ipsius posteros, qui illam cognitionem & felicitatem nunquam noverant, & ità multò facilis futuras calamitates, præsertim per meritum Christi perferre poterunt. Quod verò ad penam diluvii attinet, quâ univèrsùm genus humanum solâ Noachicâ exceptâ familiâ perire debuit; Sanè, gravissimam hic subsuissè causam, quæ totam naturam prorsus inquinaverat, & quæ non nisi cum amissione temporalis vitæ omnium in illa iniquitate, natorum expiari potuerit, extra dubium collocamus, & hæc vice seponentes, quid per illam conjunctionem filiorum cælorum cum filiabus terræ, ex qua viri potentes prodierint, indigetetur. Illud tantùm dicimus, hanc temporalem calamitatem non omnibus æquè gravem fuisse pœnam, vid. supra *Thes. 9.* nec Deum in illius executione meritorum considerationem omisissè. vid. *Gen. 7. v. 1.* De illis verò, quibus in paganismo constitutis lux Evangelii nondum innotuit, vel ab his natis, antequàm aliter informari potuerint, obierunt, melius est, illos ardentibus votis Divinæ gratiæ commendare, quam eosdem simpliciter damnationi subiectos esse judicare, vid. *Act. cap. 10. v. 34. 35. Ep. ad Rom. 14. v. 4.* Et cum periculosum sit, justissima Dei judicia ad corruptæ nostræ rationis modulum examinare velle, ac sæpè humano iudicio etiam ex Regii Prophe-

Prophetæ Davidis effato, pro innocentibus ovibus reputentur, 2. Sam. cap. ult. v. 17. qui tamen ipsi Divinam iram promeruerant, d. c. ult. v. 1. potius hic abrumpimus, & exclamamus, Domine, justus es & omnia facta tua justa sunt. vid. Psal. 119. v. 137. & 145. v. 17.

Th. XV.

Jam videbimus, quatenus homo in pœnis infligendis ^{Quousque} divinam Justitiam imitari possit & debeat? Quod quidem ^{homo in pu-} pro modo humanæ imbecillitatis tantum intelligendum esse ^{niendis de-} facile constabit. Ubi primo recte concludimus: Sicuti Deus ^{hælis, Deum} punit ex amore, ita quoque omnis pœna humana cum amo- ^{imitari de-} re conjuncta esse debet; Siquidem amor unicum & firmissi- ^{beat.} mum Christianismi indicium. Joh. cap. 13. v. 35. add. Th. hujus ^{Differt. 4. ibique n. 6.} Imo amor omnis juris implementum est ^{1. Timoth. 1. v. 5.} ita tamen, ut omnis amor erga homines inavicem, amorem Dei includat & hunc pro fundamento habeat. vid. Evang. Matth. cap. 22. v. 37. 38. 39. Porro ex hoc fundamento amoris, junctâ consideratione propriæ imbecillitatis sequitur, ut, quemadmodum Deus hominibus lapsis mediâ commeritas pœnas evadendi concessit; sic quoque in adm- ^{Nemo, pœne} nistracione externæ Justitiæ humanæ, ad pœnam irrogandam ^{subjicien-} non sufficere perpetratum esse aliquid punibile, sed simul ^{duis, sicuter} requiritur, ut consideretur, an non aliter Reip. salus confer- ^{salus publi-} vari, ac transgressor meritis afflictionibus in amore subtrahi ^{ca obrineri} possit, ne incidat in comminationem Apostoli Pauli Ep. ad ^{possit.} Rom. cap. 2. v. 1. & seqq. Tunc enim demum ad pœnam pro- perandum, ubi ex ejus omissione ^{gravius Reip.} immineret ^{damnum.} vid. Th. 3. n. 3. Neque etiam hic a Rigore justitiæ divinæ, ad humanam justitiam argumentari licet, cum homo Deo omnia debeat, & sanctissima ejus justitia malum sine satisfacti- one ferre non possit, homines vero sine respectu ad Deum invicem sibi nihil debeant, & affectus proprios sequendo, alteri injuriam non faciant, nisi quatenus per hoc alter lædatur, in cujus reparacione, ad proprias imbecillitates &

amorem erga conservum, ab æque peccatore respectus haberi debet, vid., Matth. c. 23. v. 37.

Th. XVI.

Nec ordinariè ultra meritum.

Porro; Sicuti Deus nullum punit extra meritum, ita & humana pœna ordinariè ultra personam delinquentis secundum Dei expressum præceptum *Deut. 24. v. 16.* non extendenda, quod etiam observatum legimus, *2. Reg. 14. v. 6.* Sicutiam Jus Romanum, qui non deliquit, pœnam subire corporalem non patitur, sed vult, ut ibi sit pœna, ubi noxia, & ut delicta suos teneant autores, nec ulterius progrediatur metus, quam repeariatur delictum, *l. 22. C. de Pœn.* Obligatio enim ad pœnam ex merito oritur, meritum autem personale, quippe ex voluntate ortum habens. H. Grot. *de J. B. & P. l. 2. c. 21. §. 12. & 13.* Ita Jure Romano prægnantem mulierem mortis supplicio afficere nefas habitum est in *l. prægnantis 3. ff. de Pœn.* Quod Jus etiam Ægyptiis & Atheniensibus fuisse testatur Briffon *select. antiq. l. 2. c. 20.* Homo enim nullam habet potestatem in proximum, nisi ipsi hæc potestas à Deo concessa sit. Unde Scoti, quem sequitur Hugo Grot. *d. J. B. & P. l. 2. c. 1. §. 14.* sententia est: Fas non esse, quemquam ad mortem damnare, nisi ob delicta, quæ lex Mosaica morte punivit, aut alias per justam consequentiam exinde deduci possunt.

Th. XVII.

nisi in casu necessitatis

Notanter vero diximus in Thes. præcedenti: Ordinarie pœnam non debere egredi personam delinquentis. Si enim inevitabilis Reip. necessitas & utilitas hoc requirat, pœna etiam ad innocentes extendi potest; quia salus Reip. semper suprema lex est. Prout in ipsa leges divinæ tacitam habent exceptionem summæ necessitatis *1. Sam. 23. vers. 6. Matth. 12. v. 1. & seqq.* Ita quoque hæc regula, delicta tenent suos autores, tacitam

tacitam hanc admittit exceptionem, nisi salus Reip. aliter requiratur. Quapropter Criminalistæ semper animum suum ad statum Reip. sollicitè aptare, & pro ratione damni & læsionis Reip. factæ pœnas dictare debent, quod & præcipit Constitutio Criminalis Caroli V. *art. 104.* adde Puffendorff. *de J. N. & G. l. 8. c. 3. §. 26.* Hæc tamen Reip. necessitas ut sit vera, non ficta & cerebrina, bene caveat conscientiosus Judex, semperque in quantum fieri poterit magis de mitigatione, quam pœnæ exaggeratione cogitet, cum' consultius & facilius sit, Deo misericordiam, quam crudelitatis reddere rationes. Si vero, uti jam dictum, necessitas Reip. non aliter ferat, pœna etiam merito ad innocentes transit, qui pro conditione supremæ Reip. salutis non solum bonis honoris & divitiarum, sed & ipsâ vitâ privari possunt, quod respectu præcedentis delicti & ipsius delinquentis, pœna quidem dicitur, respectu verò patientis innocentis, mera calamitas est, de cujusmodi pœnis in subsequentibus agemus.

Th. XIIX.

Ubi Prima occurrit quæstio de puniendo Crimine læsæ Majestatis, juxta *l. quis quis, C. ad L. Jul. Maj.* quam legem magnæ iniquitatis arguunt Henricus Henniges in *observatione moralis & politica ad Grov de J. B. & P. l. 2. cap. 21. §. 13. n. 2.* Casp. Ziegl. *ibidem* Puffendorff *de J. N. & G. l. 8. c. 3. §. fin.* Verum illam ab æquitate non esse alienam in subsequentibus demonstrabimus. Quod, ut eò melius fiat, probè monendum, quod hic non agatur de injuria in Principis personam commissa sine intentione excitandi tumultus, & sine respectu ad periculum multorum; de qualibus injuriis est aureo charactere notandus textus in *un. l. C. si quis Imperat. maledix.* Sed nostra lex 5. de crim. perduellionis & eo casu loquitur, si quis ipsum principem, vel illum, qui caput Reipublicæ representat intuitu officii offendere illumque de throno dejicere,

deicere, vel totam Rempubl. evertere conetur vid. l. 1 ff. ad
l. Jul. Maj. Quo periculosius vero hoc Reip. crimen, eo gra-
 viori penâ dignum. Unde non tantum ipse criminis læ-
 sę Majestatis reus, hujusque criminis conscii in exemplum
 aliorum atrociori quadam penâ in corpore plectendi, om-
 niaque bona confiscanda: d. h. l. & A. Bull. tit. 24. item con-
 ftitutio Caroli V. criminalis *art. 218.* Sed etiam perduellium
 liberi, sive adhuc sint in potestate patris, sive emancipati, & à
 paterna & materna omniumque etiam proximorum hæredita-
 tate ac successione ita habendi alieni, ut ex Testamentis extra-
 neorum nihil capiant, sint perpetuò egentes & pauperes, in-
 famia eos paterna semper comiteretur, ad nullos profus hono-
 res, ad nulla Sacramenta perveniant, & postremo sint tales, ut
 his perpetua egestate sordentibus, sit & mors solatium, &
 vita supplicium, licet vita specialiter Imperatoriâ lenitate con-
 cedi dicatur, cum paterno deberent perire supplicio, in quibus
 paterni, h. e. hereditarii criminis, exempla metuuntur. Ad
 filias quoque eorum delinquentium quolibet numero illarum
 fuerint, Falcidiam tantum ex bonis matris, sive testata sive in-
 testata decefferit, lex vult transferre, ut habeant mediocrem
 potius filiarum alimoniam, quam integrum emolumentum ac
 nomen heredis. mitior enim circa eas esse debet sententiâ,
 quæ pro infirmitate sexus minus ausuræ præsumuntur.

Th. XIX.

Quod vero dictam confiscationem bonorum concernit,
 illa quidem liberis incommodam affert, propriè verò pœna
 non est, quia bona illa, illorum futura non erant, nisi à paren-
 tibus ad ultimum usque spiritum conservata fuerint H. G. de
J. B. & P. lib. 2. cap. 21. §. 10. 11. 2. delinquens autem ex eo tempo-
 re, quo per duellionem attentavit, bona simul amittit, illaque
 statim fisci propria sunt, & futura sententiâ condemnatoriâ
 ad tempus attentati criminis retrahitur, adeoque à momento
 cepti hujus criminis neque vendi, neque ullo modo alienari
 possunt, nec rectè eis solvit debitor per *l. 5. §. 4. l. 6. §. 1. & l. 8. in*
pr. C.

*Confiscatio
 bonorum
 paternorum
 non est pœ-
 na.*

pr. C. ad L. Jul. Maj. unde expeditum: per amissionem bonorum patris delinquentis filios proprie non puniri,

Th. XX.

Quod autem filii ex bonis matris etiam innocentis, nec ex donatione vel testamento extraneorum nihil capere possint in perpetuum, quod multis deducit argumentis Jacob Menoch. *cons. 275. n. 33 & seqq.* illud pœnam innocentis continere videtur; cum tamen hoc in securitatem Reipubl. necessarium fuerit introducere, ne filii ultores paternæ existant necis, injustitiæ illud argui non potest. Ur plurimum enim crimen perduellionis à potentioribus populi committitur. Ne igitur posteri simile quid moliantur, uti funesta fatis exempla ex historia adduci possent, omnibus mediis necessariò privandi sunt. Quicquid autem in specie contra hoc objiciat d. Henning. ad Grot. *d. l. 2. cap. 21. §. 13.* hoc omne corrui ob salutem Reipubl. quæ suprema lex est. Si tamen exempla adsint, quod filiorum merita in Reipubl. longè excedant parentum delicta, & de illorum fide fatis abundeque constet, tunc prudentia & gratia Principis nullis est alligata legibus & jus à rigore legis dispensandi & aggratiandi hic locum habebit.

Bona materna auferuntur ob Reipublicæ securitatem

Th. XXI.

De infamia ut etiam aliquid singularim hic tractemus, oportet præter pretium erit. Dicitur in *d. l. 5.* Infamia eos paterna semper comitetur, ad nullos prorsus honores, ad nulla sacramenta perveniant: & in *l. 1. §. 3. ff. de suis & legit. hered.* additur: nec jura Sepulchrorum filius habeat. Ad quæ rectè intelligenda, notandum, vulgò per infamiam malè aliquid positivi intelligi, ita ut infamia in jure notati, tanquam abominabiles haberi debeant; Sie seynd also unehrllich und für Schelme zu achten/ daß man ohne Schande auch keine Gemeinschaft mit ihnen halten sömme. Hoc enim ab omni charitate & Christiana religione prorsus alienum, nec Romanis legibus introductum, nec in bene constituta Reipubl. admitti deberet; quamvis corrupti Germaniæ mores & falsus Doctorum intellectus vocis infamiz

Vocis infamiz significatio

mia, contrarium ferè in hisce provinciis introduxerit; Potius infamia juxta genuinam latinam, privationem tantam denotat, quod sc. illa notati fama seu existimatione, quam illi habere debent, qui in Republ. ad honores aspirant, careant; *vid. Dni. Præsidis programma de fama.* Unde Henniges *d. l.* prædictam legem hic frustra injustitiæ accusat, ipse enim agnoscit, oppido caveri posse, ne ad honores, ne ad Reipubl. munera admittantur, quia hæc in arbitrio Reipubl. sunt, cui illa collata velit. Imo rectè & hoc vult nostra lex: Distingvendum enim inter existimationem naturalem seu moralem & civilem. Illa in eo consistit, ut quis rectè agendo se talem gerat, & pro tali habeatur, cum quo agi queat tanquam cum viro bono & probro; Hæc est, quæ quis pro cive idoneo ac munerum in Republ. capaci, & sic membro civitatis integro reputatur. *Vid. Puffendorff de J. N. & G. L. 8. Cap. 4. §. 2. & 6.* Illa per Imperantem pro mero arbitrio sine antecedente delicto adimi nequit. Hanc vero ille, qui summam habet in Republ. potestatem, pro lubitu alicui denegare potest, & hæc in nostra sapius *d. l. 5.* tantum intelligitur. Unde etiam Puffendorff aliàs nobis in hoc casu contradicens, *L. 8. Cap. 3. §. ult.* ipse agnoscit, ab honoribus indebitis aliquem arceri, propriè dictam pœnam non esse. *Add. idem Puffendorff. L. 1. cap. 9. §. 2.* Verbis: *Ad ob patris delictum usque ad finem.* Verba enim nostræ *l. 5.* Infamia eos paterna semper comitetur & c.: hoc volunt: detrahatur filiis pristinus honor & existimatio, in qua ante inchoatum crimen pater fuit, & ad extinguendam omnem patris memoriam illi nomen mutent paternum. Ita olim auctore *Tac. Lib. 6. annal. in pr.* omnes perduellionis damnati non solum ipsi afflicti & perdit, sed etiam nomen & memoria eorum. Deterrere quippe legislatores à culpa simili volebant omnes, non tantum pœnæ, sed & ignominia metu; ut sciant omnem honorabilis existimationis memoriam, etiam in posteris extinguendam. Itaque hoc ferè usurpatum, ut nomen familiaris è factis, deleteretur, exemplum videri potest apud *Lipf. in d. I.*

Tac 5.

Tac. 5. & quamvis gloriosissimus noster imperator Leopoldus Magnus, Filios nonnullorum perduellium Hungarorum, non omni dignitate civili privaverit, & hæc clementia maxime laudanda sit, interim æquitati nostræ legis 5. nihil detrahit.

Th. XXII.

Quod attinet sepulchrorum privationem ex l. 1. §. 1. 3. ff. *Sepultura* *romini de-*
neganda. se-
pulchra ta-
men avita
delinquen-
tium here-
ditibus dene-
gari possunt.
 de suis & legit. hered. Non quidem liquidum est ex lege nostra 5. de valore illius legis primæ, interim tamen hoc certum, per denegationem jurium sepulchrorum non intelligi, innocentes filios sepulturâ esse prohibendos, quia hæc etiam criminosis conceditur, l. 11. C. de relig. l. 1. ff. de cadav. punit. Imò ipsis perduellis in nostrâ lege 5. non denegatur, multo magis concedatur sepultura illis, qui non suo crimine rei, sed alieno miseri sunt. Dum igitur d. l. 1. §. 3. dicitur, filium non habere jura sepulchrorum, sensus hic est, ad filios perduellium illustria familiæ monumenta non pertinere, nec hos in sepulchris avitis sepeliendos magnâ pompâ multisque solennitatibus, sed sine omni honore civili, qui aliâs ex simili stirpe ipsis post obitum exhiberetur. Filii enim perduellium natiuitatis & sanguinis prærogativam in patre extinctam, non amplius habere censentur, sed tanquam vulgares cives propriis meritis relinquuntur, ut eo magis virtuti studeant.

Th. XXIII.

De ultimo supplicio magis est, quod in dubium vocari *Ultimum*
 possit; hoc enim primo intuitu admodum durum videtur. *supplicium*
 Grotius de jure B. & P. lib. 2. c. 21. §. 13. n. 2. nescit, quis ausus *liberorum*
 sit Imperatori Arcadio hoc dictare; Verùm superfedemus *respicit mo-*
 prolixè narrare, quod usu olim receptum fuerit apud pluri- *gemium.*
 mas gentes, ut ultimo supplicio affecti fuerint non modo
 per-duelles, sed & ipsorum filii, sæpè etiam propinqui &
 cognati. Unde Cicero Epist. 15. ad Brut. inquit: Illud videtur
 esse crudele, quod ad liberos pœna perveniat, sed id & anti-
 D quum

quum est, & omnium civitatum. De Macedonum consuetudine testatur Curtius *lib. 7. Cap. 1. & 2.* Persarum mores tradit Justinus *lib. 10.* Quid apud Græcos observatum fuerit, docet vulgatum illud: Non sapit occidens patrem, qui pignora servat, creduntur enim filii ultores futuri paternæ cædis, & idem cum patre molituri: Unde Romanis quoque Principibus in usu fuit, filios unâ cum parentibus punire, ut ostenditur exemplo interfecti Sejani apud Sveton, *in Tiber. Tac. 5. anal.* Cum igitur verba Imperatoris: paterno deberent perire supplicio, & *in d. l. 5. C. ad L. Jul. Maj. & Cap. Vergenris 10. X. de Hereticis & can. 22. Caus. 6. quest. 1.* ad mores illos Gentium respiciant, uti rectè monet Antonius Perez *ad l. 5. C. ad L. Jul. Maj. n. 16.* hinc nihil causæ est, cur Grotius miretur, quis hæc Imperatori suggerere ausus sit. Et licet illius pœnæ calamitas innocentes liberos premat, tamen cum contra funestissimum à patre ipsorum toti Reipubl. paratum malum, huic securitas plena aliter contingere non possit, quàm cum morte liberorum, hi non minus injuste vita privari possunt, quàm cuique privato etiam cum periculo innocentis interpositi sui conservatio licita. vid. *H. G. de J. B. & P. lib. 2. cap. 1. §. 4.* Conservatio enim multorum & salus publica omnem iniquitatem hic tollit. Eo enim in casu necessum est ire in partem severiorem, quæ etiam si trahere videtur aliquid iniqui, publica tamen utilitate compensatur. Quin & ipsa justitiæ ratio majorem hic severitatem postulat, neque in delicto, quod totam Rempubl. periclitari facit, iniquum est aliquem heredem paterni odii fieri. Ponatur enim tota Respubl. in unam libræ lancem, & supplicium perduellis in alteram, tandemque consideretur, an suo æquilibrio constet proportio, nisi quoque in familiam pœna redundet. Vid. Gramond. de Ravalliaco parricid. *Henr. IV.* Nec objectio ante allegati Henniges obstat, quando dicit: ut quis puniri possit, oportere eum criminis reum esse, & jamdum hære in delicto aliquo. Ast à quo tantum aliquid metui

Aliquando etiam necessarium.

metuitur, ille hæcenus nullo crimine tenetur; Metus enim pertinet ad eum, qui metuit, non quem metuit: Ergo pœnæ locus esse non potest. Resp. enim solum meritum non esse cujuscunque calamitatis inferendæ causam adæquatam, nec quoque sufficere qualemcunque metum ad malum altari licite inferendum: quo pertinet illud Vibii Crispi: Quis tibi permisit sic timere; Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 1. §. 5. n. 1. Sed tamen & justum metum esse posse, ubi tales scil. adsunt circumstantiæ, quæ moralem habent certitudinem, ob quam tota Respubl. sibi necessario prospicere teneatur. Sic etenim tota hæc pœna non adeo nascitur ex injustitia & alterius peccato, à quo periculum metuitur, sed primario ex eo, quod natura quemque multo magis Rempubl. sibi ipsi commendat. Unde quoque speciale est in hoc crimine, ut Princeps vel Imperantes vindictam proprii doloris & injuriæ cum aliorum injuria quæsiuisse vulgo credantur, cum potius miseri sint dicendi Imperatores, quibus non nisi occisis vix de conjuratione fides habetur. Equidem fatemur, non semper secundum rigorem justitiæ esse procedendum. Ita quoque Christiani Imperatores & Principes sæpè mitius pronuntiârunt, licebitque illis nonnunquam ulteriorem moderationem adhibere. Verùm ex hisce non rectè concluditur, istiusmodi severitatem justitiæ à potentioribus exerceri non potuisse, sed misericordiæ aliquando & æquitatis rationem habendam tantum evincitur.

Aliquando misericordiæ habenda ratio.

Th. XXIV.

Filiorum autem nomine in hac gravi & tristi materia non solum veniunt in potestate constituti, sed & emancipati, *d. l. nomine qui veniant in substrata materia.* s. §. 4. C. ad L. Jul. Maj. Peretz. ad d. l. 20. n. 23. Quamvis enim Anthon. Matth. iii. 2. c. 3. n. 12. & Afflict. in consil. Patavensium in fin. alique interpretes dissentiant in illis, qui ante crimen perduellionis commissum emancipati fuerunt, fundamentum hujus quærentes in *dist. l. 5. §. 4.* hi tamen confundunt emancipationes cum dotibus liberorum & reliquis

D 2 aliena.

alienationibus, de quibus Imperatores *dict.* §. 4. tantum loquuntur, quòd hæ scilicet post crimen commissum factæ non valeant, & eo ipso tacitè innuunt, quòd antea factæ subsistant. De emancipatione non idem dicitur, sed hoc duntaxat, quod post hanc legem latam concessa nullius momenti sit. Utrum ante, an post crimen, non distinguitur. Solam enim patriam potestatem emancipatio dissolvit, non jura sanguinis: *l. 8. ff. de Reg. I.* nec oriundum inde metum hæreditarii criminis, qui primarium, cur pœna *dist. l. 5.* ad liberos extendatur, fundamentam est. Qui metus eò major in filiis emancipatis, quò emancipatio propensioris in liberos voluntatis signum est, & liberorum charissimis præstari solet, quoniam pro maximo beneficio & honore habetur; §. 2. *l. per quas person. cuique acquir.* Adeò, ut pater emancipans patrono manumittenti comparetur. §. 6. *f. quibus mod. jus patr. pot.* Indeque magis probabile, quòd emancipati omnium primi ultores paternæ necis futuri sint. Nec obstat *l. 9. C. de bon. proscript.* quippe quæ generaliter de fontium ad mortem condemnatorum, non autem perduellium bonis disponit.

Th. XXV.

Intelliguntur quoque per filios in hæc lege §. non solum nati post commissum à parte crimen, sed & antea nati. consentit Brunneimann. *ad d. l. 5. n. 16.* cum ibidem allegat. Doctor. Non solum nati, sed etiam posthumi: nomen enim filiorum & in posthumos cadere, ne quæstio nis quidem est. *l. 164. pr. ff. de V. S. l. 5. ff. de Test. int. Peretz. in C. ad L. Jul. Maj. n. 23.* Quicquid enim in contrarium hic afferant Cynn. & Jul. Clar. alique dissentientes Doctores, ratio tamen legis manifestò generalis est, ut concepti ex tam scelerato & infami pròditoris sanguine, semper pauperes sint & impotentes. Nepotes quoque licet alias filiorum nomine ordinariè non veniant, §. *fin. qui Test. int. dar. l. 6. ff. de Test. int.* In substracta hac materia ad filios pertinent *l. 10. in fin. C. de bon.*

bon. proscript. & arg. can. 2. S. heretici de Hereticis in 6to. Ubi ad posteros Majestatis reus pœnam transmittere jubetur: posterorum autem nomine haud dubiè quoque nepotes veniunt dict. S. qui Test. tut. dar. Imprimis si utilitas publica hoc exspectat l. 14. ff. & l. ff. C. ad Senatus C. Tum Macedon.

Th. XXVI.

Hæc ergò cum de liberis legitimis certa sint, non videtur dubitandum etiam in illegitimis obtinere debere, ne hi melioris sint conditionis, quàm legitimi; Cum insolitum non sit, ut & filii naturales tantùm liberorum nomine contineantur, l. 17. §. 1. ad Senatus C. Tum Treb. l. 12. §. fin. ff. de Accusat. In hisce tamen tanquam nec paternæ dignitatis nec bonorum successoribus, & ipsa decisio & ratio sæpe dict. l. 5. non habebit locum, nisi ubi nullis legitimis liberis extantibus, de sexta hæreditatis portione, aliàs ipsæ competenti prætensio moveatur: quoad hanc enim æquè ut adoptivi omni jure cadunt; pœna, enim in crimen perduellionis statuta in tantum extenditur ad innocentes, ut etiam bona ne quidem ad agnatos, sed ad Fiscum veniant. Vid. Cynus Albericus, Salycetus aliique, quos refert Fachinæus L. 9. tit. 36. Quamvis enim in aliis rectius quis faciat, qui in dubiis contra Fiscum pronunciat, per l. 10. ff. de jure Fisci & l. 1. C. de Secund. Nupt. hic tamen ratio pro Republ. & Fiscò eydenter militat. Nec obstat argumentum dissentientium, quo insultant rationi hujus legis, tanquam quæ à dubio metu & ab in certo eventu desumpta sit. Sufficit quippe hic probabilis eventus, etiam si non plane certus, quoniam cum de Regis aut Reipubl. salute timetur, creduli esse debemus. Curtius l. 6. c. 8. & præstat, quædam capita innocentia coercere, quàm illis parcendo in gravissima pericula totam patriam conjicere. Metus tamen aliquis subesse debet, & hinc si certò constet de fideliori & meliori animo liberorum & agnatorum

rum erga Rempubl. ob cessantem legis rationem & quoque cessare debet. Vid. *L. 5. in fin. C. ad L. Jul. Maj.*

Th. XXVII.

Filii clericorum hic non excipiuntur.

Quæ de filiis hæctenus dicta sunt, tam de clericis, quam de laicis intelligimus, ne melioris conditionis Sacerdotes sint, quam principes, Principum filii qui hanc luctuosam parentum poenam non effugiunt. Quamquam enim Matth. *de afflict. ad. 2. F. 57. quæ sint realia. Verb. bona committentium crimen Majestatis n. 46. Botell. in tractat. de arbitrio §. 1. gl. 3. n. 54.* assereret nunquam se vidisse clericum privari beneficiis ob rebellionem commissam in dominum secularium, & propter delictum patris nunquam filium privari beneficio Ecclesiastico; præterea tamen Clericorum prærogativa figmentum saltem Papiatarum est; unde in Clericis hic idem quod ita dictis Laicis statuendum, præprimis quod experientia testetur, gravissimas everfiones & revolutiones rerum publicarum, vix sine Clericorum auctoritate, vel horum ope & consilio & contigisse, ut de nullo magis, quam de scripturæ eruditis & pharisæis cavendum sit, quorum audacia de externo regimine sub censuram vocando, & omnia ad illorum tanquam infallibile iudicium trahendo, plus quam notissima & merito quovis modo refruenda est.

Th. XXVIII.

In quantum filia perduellium sciant incommodum.

De filiabus quid dicendum jam supra in Th. monuimus, ad quod & hoc addendum, quod præter ea, quæ *ind. l. 5. §. 3.* in mediocrem alimoniam potius, quam integrum emolumentum & nomen heredis illis debetur, ne quidem ab extraneis aliquid capere possint. vid. Anton. Matth. *tit. 2. c. 3. n. 12.* Uxores quoque perduellium dotem quidem, & illa, quæ à viris donationis titulo ante inchoatum crimen acceperunt, *d. l. 5. §. 5. ad Jul. Maj.* recuperant. Si tamen uxoribus usus fructus servata liberis proprietate donatus sit, tunc tempore, quo usus fru-

fructus absumitur, proprietas fisco debetur, deducta tantum pro filiabus Falcidia *d. l. 5. §. 5.* Mulier autem quæ dotem non habet, & inops est, hoc casu portionem legitimam *ex authent. C. unde vir & uxor & Nov. 118. Cap. 5.* prætere nequit. *vid. authent. de bon. damnat. C. in fin. & Nov. 34. C. ult. in fin.* Cessat enim Ratio *authentice C. unde vir & uxor, & capitis 5. Novelle 1174* quippe quæ hæc est, ne mulier ostiatim eundo vel stipem colligendo, defuncto suo marito sit dedecori, quæ ratio ad perduellem non quadrat, sed e contra manifestò est contra rationem legis 5.

Th. XXIX.

Porro & Satellites aliosque perduellium ministros *d. l. 5. Ministri §. 6.* simili severitate ac filios puniendos præcipit, quod tamen *perduelli-* de illis, qui quodam modo ejus conscii fuerunt aut ope *um quando* consiliis suis conjurationem adjuvare voluerunt, intelligi *& reneantur.* quitas postulat. De aliis verò consciiis extra familiam rebellium constitutis, si conspirationem non detexerunt, æquior videtur sententia. Non teneri quenquam revelare conspirationem per modum manifestæ accusationis, nisi eandem evidenter possint probare, ne se suosque in præsentissimum conjiciant periculum, juxta *L. 3. C. h. t.* Teneri tamen omnem fidelem subditum notitiam suam de instanti rebellionem vel ipsè vel per alium imperanti revelare. *Vid. Menoch. L. 2. arb. quest. C. 355. n. 10. & seqq. Anthon Gabr. L. 7. concl. commun. ult. potissimum n. 5.* Quod si hoc non faciat, pœna erit arbitraria *Menoch. d. l. n. 13.* quæ tamen etiam ad mortem extendi solet. Exemplum in Guarnetto Jesuita conscio conspirationis in Anglia Anno 1606.

Th. XXX.

Bona, quæ liberis ob crimen læsæ Majestatis auferuntur, hic intelliguntur omnia adventitia & profectitia præsentia & futura, per contractum inter vivos vel per ultimam voluntatem concessa, mobilia & immobilia jura, actiones & nomina, etiam bona alienari prohibita, imò quoque in alieno territorio sita; *Bona omnia confiscanda.*

fita; In omnibus enim eadem ratio est. Sola bona castrenſia & quaſi caſtrenſia liberorum, niſi & hæc ampliſſima ſint, excipiuntur; In quantum enim liberi bona poſſident caſtrenſia & quaſi caſtrenſia in tantum de republica benè meriti eſſe videntur, niſi & hiſi criminis conſcii probari potuerint, tunc enim ob proprium crimen bona amittunt.

Th. XXXI.

Etiam feudalia

Bona quoque non ſolum allodialia ſed & feudalia amittunt, & ratione liberorum perinde eſt, an feudum ſit novum vel antiquum; ſimpliciter enim ob crimen perduellionis quicquid utilitatis vaſallus perduellis ejusque poſteri ex re feudali ſperare potuiſſent, ad Fiſcum ſummæ Majeſtatis devolvitur; ſive feudum fuerit mediatum, ſive immediatum; ſalvo tamen jure Domini feudi & agnatorum, ſi poſteri delinquentis fuerint extincti, quorum nomine Fiſcus interim feudum poſſidet, & caſibus obvenientibus præſtanda præſtare debet.

Th. XXXII.

Jus quoque Patronatus Fiſco cedit

Denique etiam ipſum jus Patronatus ob crimen perduellionis amittitur. *Citat. de jure Patron. in 20. q. decima partiſi principalis n. 28.* Sub hac tamen iterum diſtinctione, ut jus quod competeret filiis & in extraneum transferri poteſt, Fiſco applicetur, quod autem ipſo jure devolvitur ad agnatos, illud & hiſce remaneat, & eo tempore, quo deſcendentes non ſuperſunt.

Th. XXXIII.

quid ſit hæreticus in ſenſu Theologico

Crimini læſæ Majeſtatis jus canonicum hæreſin quoque comparat, *cap. 10. X. de hæret.* Antequam autem deſcendendum quid juris ſit in filiis hæreticorum, primo inveſtigare e re fore duximus, quis ſit hæreticus? in ſenſu Theologico ille ſolet dici hæreticus qui à communi Orthodoxia recedit. Cum vero dogmata fidei, tanquam ad intellectum non ad voluntatem pertinentia, legibus externis non ſubjaceant; videatur ingenioſiſſimus Dnus Thomaf. Diſput. de hæreſi, ille juxta Sa-

ta Sacra Scriptura sensum potius dicendus est haereticus, qui aliquid pro licito agit & venditat, quod cum propriis ipsius hypothesebus Religionis Christianae subsistere non potest, aut per quod imbecilliores ab agnita vera fide & vita Christiana facile seduci possent; quo pertinent loca *2. ad Corinth. 6. v. 3. & seqq.* usque ad finem & *1. ad Corinth. 10. v. 18.* usque ad finem cum similibus: Vulgarem autem illam definitionem haereticum, si qui agnitam veritatem oppugnant, eo minus agnoscimus, quo tales in spiritualibus dari, vix nobis persuadere possimus. Nos vero hic haereticum magis in sensu juridico *quis sit in* habitationem Majestatis vel imperantium, aliis dogmata religio- *sensu juridi-* ni ibidem adprobata contraria persuadere, vel exercitium religionis Christianae prohibitum inficere nititur.

Th. XXXIV.

Duplex exinde exoritur quaestio, an scilicet ipsi haeretici, *Filii haereti-* qui in sensu Juridico tales sunt, poenae externae subijci possint? *corum ob* & secundo, quid juris sit circa haereticorum filios? Quoad pri- *parentum i-* mam quaestionem liberae quidem hominum mentes esse de- *heresu ex-* bent, nec ullis legibus externis cogi possunt. Doctrinae igi- *terna poena* tur argumentis convincendi sunt, & qui errore aut defectu *nisi ejus fue-* intellectus veritatem cognoscere nequeunt, devotis precibus *runt parrici-* Deo sunt commendandi exemplo Salvatoris *Luc. c. 23. v. 34.* *pes non sunt* Qui autem crassa ignorantia errant, satis Deum ultorem ha- *subijcendi.* bent, nec quicquam gravius propter ipsam religionem in corpora eorum statui potest, nec illorum conscientiae imperandum nec in illorum opiniones, uti olim in Hispania, inquirendum, sed unusquisque propriae suae conscientiae relinquendus, & juxta haec haecenus a jure Civili *l. 4. C. de haereticis,* & jure Canon. *c. 13. §. 2. & 7.* merito recedimus. Quoniam autem magistratui incumbit ut non tantum de praesentaneo externo commodo subditorum sollicitus sit, sed etiam quomodo subunitate vinculi religionis in sincero amore & ordine ad perpetuam felicitatem contineantur, & de Reipublicae admodum

E

inter-

interfit homines esse religiosos, certo persuasi quod in divinum cultum committitur in omnium ferri injuriam per *l. 4. C. de heret.* inde publica salus efflagitat, prospicere, ne cuivis liceat, fundamenta religionis ibidem approbatæ oppugnare, aut hæc contraria publice aut privatim alios docere, sed potius ut quæ huic contrariæ videantur aliis communicari prohibeantur, vid *C. 7. & C. 9. pr. & c. 12. X. de heret.* & si hoc intermittere nolint, procriminosis habeantur. & ad minimum ex Republica exire jubeantur, ne Rempubicam variis dissidiis repleant, ac gravissimis damnis ansam præbeant.

Th. XXXV.

A crimine in Principem commisso ad crimen in Deum commissum argumentari non licet.

Quoad secundam quæstionem de jure in hæreticorum filios, illud quidem argumentum de gravitate criminis majoris in Deum commissi, quam in Majestatem humanam, in hoc sensu locum non habet, quod propter offensionem Dei illud crimen æque sit puniendum in liberis hæreticorum, ac in filiis perduellium: Sic enim propter omne delictum contra Decalogum pœna extendenda esset ad hæredes. Nullum quippe est peccatum, quod Deum non lædat: Nec pejus videtur intellectus errore in falsam fidem delabi, quam voluntariis sceleribus voluntatem Dei cognitam violare. Potius illud misericordiæ & compassione dignum est, hoc execratione & pœnis. Interim tamen longe alia ratio est criminis hæreseos, ac aliorum delictorum. Scandalum enim per homicidia, adulteria, furta & similia datum per pœnam reo infictam tollitur; Crimen verò hæreseos præsumitur in hæredes sparsum & ita Reipubl. in futurum nocivum, cum hæretici raro sibi solis errent, sed dementiam spargant in proximos, quod Seneca *Epist. 94. de malis* in genere prædicat: Crescit enim & serpit malum quotidie *Liv. L. 39. C. 16.* Maximè si probra non noceant tantum, sed faciant quoque & cum Manichæis ad imam usque scelerum nequitiam descendant *l. 5. C. de heret.*

Th. XXXVI.

Hæreticorum filii, ni-

Ob illam præsumtionem (de qua in thesi præcedenti) jus Canonicum ad liberos hæreticorum in *C. 10. X. de hæreticis* exten-

extendit pœnam criminis hæreseos, quod tamen cum hac li-
 mitatione accipiendum, si liberi hæreticorum se ab hoc reatu *heresi ma-*
 non purgaverint. Si verò liberi veram, aut publice approba- *culati, non*
 tam amplectantur religionem, ac Deus iis meliorem animum *puniuntur.*
 inspirando, à parentum erroribus discreverit, etiam secundum
 jus Canonicum pœnæ paternæ non participes fiunt, quod evi-
 dentissimo argumento *c. 9. X. de heres. probatur. Adeo que jus Ci-*
 vile in hoc passu à jure Canon. non multum discrepat in *l. 4. §.*
6. C. de heret. & Nov. 129. c. 3. item authent. idem & authent. Gazaros
dict. tit. de heret. Liberi itaque hæreticorum non hæretici ad pa-
 ternam successione[m] vocantur, postque eos cognati admittun-
 tur proximi *l. 13. §. 1. l. 15. 17. §. 1. l. 18. pr. & §. 1. l. 19. pr. C. eod. Nov.*
129. 144. C. 1. Ex quibus omnibus constat, quod liberi hæretico-
 rum non tam ob parentum, quam præsumtum proprium erro-
 rem quædam incommoda sentiant.

Th. XXXVII.

Porro Spurii, vulgò quæsti, varii Manzeres, incestuosi, *Filii illegi-*
 nefarii, Adulterini, ex sacrilegio nati, Nethi, Hybridæ & Ba- *tine quæsti*
 stardi, omnesque illegitimè nati (de quorum differentia vid. *non habent*
 Paleot. de nothis spuris que liberis c. 16.) sine proprio iporum *patrem mo-*
 delicto, parentum hæreditate privari, & prorsus innocentes *ralem, & sic*
 honoris dispendio puniri videntur. Verum cum omnes si- *paterna ha-*
 ne conjugali consensu concepti ad propagandum stemma pa- *reditate ex-*
 procreaverit, non habeant, licet de patre phyfico aliquando a- *cluduntur.*
 liqualis certitudo adfit, & hic partum agnoverit, qui tamen
 hoc non agnovisse creditur, partum sibi, sed tantum se causan-
 te natum, exemplo foetus animalium, qui ventri non
 vero domino patris cedit, aut artificis, qui alii ope-
 ram suam concedens opus non sibi, sed ei, cui opera præ-
 stita, acquirit, ut sic liberi, non patri concepti matri so-
 lummodò nascantur, ita tamen, ut si mulier de cætero hone-
 sta fuerit, hoc est, ad quam publicè aliis accessum patuisse non
 constat, propter præsumtam deceptionem, vel quod concu-
 bitus

bitus sub affecturatione, non secuturæ imprægnationis inter-
 venerit, stuprator quasi ex L. Aquilia de damno dato teneat-
 tur, alimenta à matre vel Republ. suppeditanda refarcire,
 quamvis ipsi partui directo obligatus non sit. Proinde si ma-
 tri ob huius concurrens gravius crimen fortè incestus, adul-
 terii, simileve, actio contra imprægnatorem non competat,
 hic tantum, ne Respubl. ejus delicto gravetur, in subsidium ad
 alimenta teneatur *c. 5. in f. X. de eo, qui dux.* Ac nemo extra ma-
 trimonium partum jure patris agnoscere & alere, sed solum-
 modò pro diversitate casuum aliquando vel à matre impro-
 be decepta vel à Republica, in qua est ille partus, da-
 manum avertere debeat: sequitur, quod ita procreatus tan-
 quam patrem non habens non magis de denegata paterna
 successione conqueri possit, ac liberis pauperum injuria non
 fit, quod cum ditioribus ad æqualem successione non ad-
 mittantur, proinde in tales per denegatam successione pa-
 ternam nulla pœna redundet. Respectu verò matris (ad
 quam solam tales partus pertinent) pœnam innocentum sa-
 pere videtur. Quod si illa illustris fuerit, i. e. ingenua vel no-
 bili stemmate nata; tunc spurios eidem non succedere *l. 5. C.
 ad Scutum Orfic.* Quod quidem ad castitatem eò magis obser-
 vandam publici pudoris gratia constitutum imperator in *d.
 l. 5.* deprædicat. Interim cum hæc constitutio dura sit, illa
 ad nullos alios, quam ad spurios, seu cujus pater incertus sit, &
 quidem liberis legitimis simul existentibus, extendenda erit
d. l. 5.

Th. XXXVIII.

Quod maculam illegitime natorum concernit, sane
 ipsa natura & recta ratio illis prærogativam concessit, qui
 eadem juxta ordinem creatoris operante ita progeniti sunt,
 ut genitorum locum occupent, præ illis, qui ex mera ex-
 stuant libidine concepti, ac in graviori peccato coagulati,
 patrem certum, qui honestam illorum educationem susci-
 piat, non habent. Quæ naturalis horum macula, etiam inci-
 vili

*Qui juxta
 ordinem
 Creatoris
 sunt proge-
 niti præse-
 runt illis,
 qui ex mera*

vili societate, non immeritò attendenda. Cujus effectus sunt, *ex astuati libidine concepti.*
 primò quòd locum faciat querelæ inofficiosi testamenti l. 27. C. de inoffic. testam. secundò, quòd illà asperfi non faciliè admittantur ad dignitates, l. 3. §. 2. ff. de Decur. nec tertio recipi soleant, in collegia opificum, vid. Richter. part. 2. decis. 80. n. 19. & seqq. quarto quod non sint testes omni exceptione majores arg. l. 3. pr. ff. de testibus. Ex facinoroso enim parente nati naturaliter tales esse præsumuntur, donec vità suà contrarium probent. Denique quod etiam ex testamento paterno ad refrenanda vitia parentum non nisi sub certis conditionibus, legibus singulariter concessam quantitatem capere possint vid. l. 12. C. de nat. lib. ibique Gothofr. in not.

Th. XXXIX.

Si verò ex illicito coitu nati vitæ honestatem sequantur, *Macula ex illicito coitu natorum propria virtute abscegitur.*
 & propriâ virtute decorentur, a dignitatibus & honoribus merito non profus excludendi sunt d. l. 3. §. 2. ff. de Decur. & iis probatâ ipsorum virtute restitutio natalium non deneganda, sed simpliciter concedenda erit, cum non impediendus sit conatus honestatis ejus, qui nihil admisit l. spurii 6. pr. ff. de Decur. Et nemo alterius odio prægravari c. 22. de Reg. Jur. in 610. l. 33. C. de inoffic. test. nec per alterum iniqua conditio alicui inferri debeat. l. 7. 4. ff. de R. J. Quo facit textus in can. nunquam 4. distincti. 56. Ubi Chrysoftomus non minus verè, quàm eleganter: De vitiis, inquit, nunquam erubescamus parentum, sed illud unum quaramus & semper amplectamur, virtutem videlicet; Ita ex meretrice natus vel ex adulterâ, si propriâ virtute decoretur, parentum suorum non dedecoratur opprobriis, add. can. 5. & 8. dist. distincti. 56. Cum nimis crudele sit, ut infantes, qui sensu carent, adeoque dolè & culpæ incapaces sunt, peccasse intelligantur l. 33. in f. C. de inoffic. testam. l. 2. v. impuberes verò C. de falsa moneta. Undecunque enim nascantur homines, si parentum vitia non sectentur, sed Deum rectè colant, honesti & salvi dicendi sunt. Semen hominis ex qualicumque homine Dei creatura est.

Et eo male uteutibus male erit; non ipsum aliquando malum erit. Auguft. *can. 8. canf. 32. queft. 4.*

Th. XL.

*Natalium
reftitutio
non debet
effe sine ef-
fectu.*

Non folùm itaque naturales, fed etiam spurii de probata emendatori vita per fingularem difpenfationem absque præjudicio aliorum à Principe vel Comite Palatino convenienti modo natalium reftitucionem feu maculæ purgationem obtinere poffunt. vid. Struv. *Synagm. Jur. Civil. Exerc. 3. th. 47. & 53.* Unde & ita legitimati feu potius honore natalium decorati (ne actus ille planè fit frustraneus) in collegia opificum recipiendi funt. Actus enim Principis hic omnia fupplet, quæ alias ex legitimo thoro natis competeabant; dummodo Princeps ex certa fcientia hoc ita conftituerit, nec eidem obreptum fit, aut Comes Palatinus, non ad folam lucri captationem, fed ad judicialiter cognitam morum honeftatem, diploma honoris feu vulgò dictam legitimationem expediverit. Quod fi nihilominus opificum collegia tales legitimatos admittere nolint, perlicita juris remedia ad hoc cogendi funt, nullâ contrariâ confuetudine attentâ.

Th. XLI.

*Carnifices
eorumque
liberi an le-
vis nota ma-
cula labo-
rent.*

Ad illos, qui citra ipforum injuftum factum macula notati cenfentur, quoque referuntur carnifices, qui non folum ob fordidum vitæ genus, quod exercent, quo excoriatores & latrinarum purgatores alunt, cumque his converfantur, fed etiam ob originem, quam ab antiquis temporibus & hominibus fccleratis ad mortem condemnatis trahere videntur leviorum & fccleratorum animorum homines præfuntur. Notum enim eft ex historia facra & profana, quod olim Principes criminis condemnatos vel ipfi vel per primarios Miniftros aut belli Duces trucidaverint, quod sub Christianifmo nimis crudele vifum, ita mutatum, ut ex numero ipforum delinquentium aliqui vel per sortem electi, vel à Republ. ad hoc denominati, officio carnificis fungerentur, eoque à promerita pœna liberarentur. Hique per commissum delictum &

& in secutam sententiam condemnatoriam pro infamibus haberentur & à consortio honestiorum virorum remoti essent. Ex quo non ab omni ratione alienum est, quod etiam carnifices nostri seculi eorumque liberi ad munera publica & collegia opificum non admittantur. Add Marq. Freher. *trac̃t. de infam. L. 3. c. 24. Speidel notab. voc. Hencfer.*

Th. XLII.

Molitores quoque, textores, Chirurghi, balneatores, opilio- *Quid circa*
nes, publicani, tibicines, buccinatores eorumque liberi ex mori- *molitores st-*
bus Germanorum ob nequitias & levitates, quas committere *milesque*
solebant, à consortio aliorum & collegiis quodammodo erant *juris sit.*
exclusi. Quæ tamen consuetudo in Rec. Imp. anno 1551. tit. 37. §. 1. & ord. pol. de anno 1577. tit. 38. §. 1. in tantum mutata est, ut omnes dummodo honestam & modestam agant vitam, à nullo collegio sint excludendi. Idem de filiis commentariensium & liëtorum dicit Ant. Bullæus ad ord. crim. art. 180. circa finem Carpz. p. 2. Decis. 113. Hahn, ad tit. ff. de procurat. & defens. n. 2. in fine.

Th. XLIII.

Ad pœnas sine culpa etiam referri solet conditio natorum *Filii serva-*
ex servabus. Si enim mater toto tempore, quo uterum ge- *rum quare*
rebat, serva erat, partus exinde natus etiam servus fiebat, do- *sequantur*
mino enim, non patri erat genitus pr. l. de ingen. l. 18. ff. de *conditionem*
Stat. hom. vid. l. 8. §. 8. l. 12. 17. pr. l. 29. de pœn §. 3. quib. mod. jus *matris.*
parr. Nov. 22. c. 8. arg. l. 7. C. de R. V. Verum hoc propriè ad *matris.*
pœnam non est referendum. Sicuti enim privilegia præmia *matris.*
virtutum, nobilitas gloriosorum parentum ad progeniem *matris.*
transmittitur per l. 196. de R. I. Ita partus ex ancilla natus se- *matris.*
quitur conditionem matris quæ non sibi, sed domino, parit. *matris.*
d. l. Illud multo magis hæc pertinere videtur, quod servi super *Servi in*
alterius crimine tantum pro testimonio dicendo, cum *causa alte-*
alias ipsis nulla habeatur fides, quæstionibus subjici pos- *rius torque-*
sint tot. tit. ff. & C. de quæstion. quæ tamen leges Romanæ *ri poterunt.*

sed

sed propter communem humanitatem non facile imitandæ, nisi præter personæ vilitatem & inde dependentem suspectam fidem aliæ concurrant circumstantiæ, testificantem fallitatis arguentes, quemadmodum hunc modum testimonium per torturam eruendi in casu vacillantis testis etiam ad clericos inferiores Canonistæ extendunt. vid. Brunnem. ad l. 8. C. de Episc. & Cler. Innocentes quoque qui ad legitima indicia torturam sustinuerunt de injuria conqueri non possunt, Const. Crim. art. 67.

Th. XLIV.

*Actiones
pœnales &
rei persecu-
torie huc
non perti-
nent.*

Actiones pœnales, quæ in hæredes non dantur §. 1. I. de perpet. & temporal. action. l. 1. pr. ff. de privat. delict. l. VIII. §. 1. ff. de R. J. l. 22. in fine ff. de operis novi nunciat. l. fin. de pop. action. l. un. in f. si quis ius dicenti non obtemper. l. 5. §. 5. ff. de his. qui effud. & actiones rei persecutoriæ, quæ non dantur nisi in hæredem l. 67. de contrab. emt. l. 20. pr. de acquir. rer. dom. huc non pertinent. Sola causa primipili ad pœnas innocentum quodammodo referenda, in hac enim pater & filius tenetur, etsi nihil ex hereditate ad eos pervenerit per l. vii. C. de primipil. p.

Th. XLV.

*Nec fide-
jussio.*

Pœna, quam fidejussor pro noxiõ solvit, cum ex promissione ad hanc æquæ ac ex alio contractu donationis sc. vel commodati teneatur, huc minus rectè refertur. Nec pœna illius, qui turpe mandatam exequitur, dum turpi imperio spontè qui paret, ejusdem nequitix reus est, cujus imperans, quippe flagitiosæ rei societas huic mandato subest, quæ ubique viribus destituitur, pœnasque meretur l. 35. §. 2. de contrab. emt. l. 70. in fin. de Fidej. Nec crimina ab invito commissa, hujus sunt loci, cum agendi necessitas agentem excuset l. fin. §. 8. de publ. & Vellig. Nec casus fortuiti, qui apud Græcos voluntario exilio luebantur, quia illi non merè fortuiti, sed culpæ aliquid habentes, non enim solo proposito delinquitur, sed irapetu quoque & casu, quem evitare possumus ac debemus l. 11. §. 2. de pœn. Quapropter quædam crimina fortuita extra ordinem quidem puniuntur, sed non extra culpam. Ord. crim. art. 146.

Th. XLVI.

§ (41) §
Th. XLVI.

Nec exercitatoria vel similis actio, nec edictum penale *Nec edicta*
adversus nautas caupones, stabularios, pœnis innocentum ad- *adversus*
numerandum, quamquam alius damnum dederit, quia explo- *nautas.*
rare debuisset exercitor, cujus innocentia sint, quos præpo-
suit. *l. fin. §. 4. ff. Naut. caup.* Nec conditionem moresque illo-
rum, quibus sponte res suas committit, ignorare deberet: *l. 19.*
pr. de R. 7. Aliquotenus etiam culpæ reus fit, & ita innocens non
est, qui operâ incognitorum hominum utitur. *§ fin. de obl. que*
quasi ex delict. nasc. l. 5. §. fin. de obi. & Act. add. l. fin. pr. in fin. Naut. Caup.

Th. XLVII.

Nec actiones noxales huc recensendæ, cum non po- *Nec actiones*
nales, sed rei persecutoria sint *pr. j. & l. 1. §. 11. ff. si quadrup. paup.*
fecisse dic. junct. l. 31. de obl. & act. ff., Nec si sine ulla Domini aut *noxales.*
alterius culpa brutum homini cædem inferat, aut aliud quid
abominandi & prodigiosi perpetret, ob quod illud brutum
trucidandum, ut omnis memoria indigni casus aboleseat, &
hominum oculis evellatur facinoris peracti monstrum *Exod.*
c. 21. v. 28. & can. 4. caus. 5. quest. 1. Ord. Crim. art. 116. Carpov.
part. 2. quest. 76. n. 30. Licet enim hisce casibus Dominus ja-
cturam animalis patiat, nullum tamen delictum præceslit,
nec à Domino innocente, nec à bestia irrationali, quæ ratio-
ne caret, & quam punire stultum foret, cum pœnam nostram
nec meret, nec sentit, *Sen. de Ir. l. 2. c. 26.* sed respectu Domini
animalis est fatale damnum, & que ac si alicujus bestia in fove-
am vel amnem inciderit ibique perierit.

Th. XLVIII.

Nec actiones de effusis aut dejectis, deposito vel suspensio *Nec actio de*
huc pertinent, quoniam culpa est penes eum, qui inhabitat *effusis.*
l. 1. §. 4. de his qui, effud. & positum habere etiam is videtur, qui ipse
quidem non posuit, verum ab alio positum patitur. *l. 5. §. 10.*
act. 111. Nec ignorantia se excusare potest, quia custodia loci
ad eum spectat, qui vero custodiam in se recepit, is hujus peri-
culum custodiae præstare tenetur. *l. 40. locat.*

F

Th. XLIX.

*Decimatio
licet non-
nunquam
innocentes
tangat, ta-
men iusta.*

Misis ergo his & multis aliis, quæ ab aliis sub hac mate-
ria tractari solent, propriè autem huc non pertinent, aliquot
tantum casus, qui potius è re nostra sunt, hic addendi. Inter
hos præcipua est pœna decimandi legiones. Si enim totus
exercitus fugerit, vel aliud flagitium rei militaris admiserit,
per sortem in quosdam animadverti solet, ut metus videlicet
ad omnes, pœna ad paucos veniat. Cicer. *pro Cluent.* c. 46.
Quoniam autem sorte res dirimitur, quæ tamen cæca & te-
meraria rerum iudex est, & innocentissimos quandoque da-
mnat, adeo, ut ad ejus arbitrium recurrendum non sit, quam-
diu aliud remedium superest: *l. 14. de Jud. l. fin. pr. C. Commun.
de legat. §. 23.* Hinc & aliquando fortes, & magnanimi, qui
etiam simul fugere tenentur, cum vident se hosti solos non
sufficere, postquam Commilitones terga dederunt, per talem
sortem puniri possunt, adeoque pœnæ in hoc casu innocen-
tes tangit. Interim tamen cum omnes fuste cædere, aut in-
terficere, totumque exercitum destruere non sit consultum,
sed necessaria venia, ubi totus deseruit exercitus: *Sen. de Ir. l. 2.
c. 10.* ob utilitatem publicam & in exemplum aliorum hæc
antiquissima consuetudo, jure militari Brandenburgico *art. 33.
& 35.* comprobata est, addatur Struv. *Synagm. jur. civ. exerc. 49.
rh. 89. sub num. 5.* cum ibidem allegatis.

Th. L.

*In tumultu
quando quis
occiditur,
quis puni-
endus.*

Occasione alicujus tumultus, qui Magdeburgi anno 1611,
contigit, dum minister justitiæ der Scharfrichter oder Nach-
richter in officio, quod caput malefici primo ictu non ampu-
tasset, in tumultu publico concitato trucidatus est, & de homi-
cida non constitit, tum temporis à diversis facultatibus juridi-
cis responsa requisita sunt, juxta quæ alicui non quidem de
ipso homicidio, sed de singularibus in ipso tumultu perpetratis
excessibus, convicto in terrore aliorum capitale supplici-
um dictatum. Consilia & responsa de eo casu congestit Ja-
cobus Alemannus *in palestra consultat. Jur. Illustr. consulti. 9. sub
rubr.*

rubr. de eade ministri iustitie. Cui sententiæ in casu proposito & similibus ad promovendam communem requiem nos calculum addimus; Cum Reipubl. admodum interfit vulgura deterrere, ne sub multitudine seditiosorum, & primarii delinquentis difficili probatione, impunitatem sibi promittant, sed similibus exemplis addiscant, funestum talis tumultus eventum omnibus qui se ejus participes reddiderunt, imputari, ac singulos periculum incurrere perpetrati facinoris penam luere, *Const. Crim. art. 148.* præprimis si quis præ aliis de malo exemplo convinci possit; quod non minus justum est, in tali corpore morali totius cætus crimen in aliquo ejus membro puniri, ac injustum non habetur, in corpore physico delictum, vel dorfi fustigatione vel alicujus membri, quod in specie non peccaverat, mutilatione puniri.

Th. LI.

Simili ferè modo in bello contra improbum hostem juste suscepto, ubi scilicet læsis nulla, nisi in armis, spes relicta est, *In Bello innocentes etiam trucidari possunt.* Liv. lib. 9. c. 1. & ubi bellando nil nisi pax tuta queritur. Cic. de offic. l. 1. c. 23. & ut quisque sine injuria vivere possit; id dicitur l. 1. c. 11. plerumque & innocentes puniuntur, nec tamen propterea bellum injustum est, cum salus publica aliter obtineri, aut conservari non possit. Cumque etiam subditi semel omnem potestatem in Regem suum transtulerint, illiusque futuras actiones approbaverint, vel Resp. in id tacite consenserit, & societatem quandam perpetuam & immortalem contraxerit, ut ratum habere velit, quod maxima Reipubl. pars concludit: civitas autem est unum corpus politicum & ita etiam censendum, quod unicam habeat animam & voluntatem, sive malum perpetrando, sive in eo communicando, sive tolerando, sive connivendo & dissimulando, sive non impediendo: hinc etiam, tanquam instrumenta quibus adversarius bellum instruit, debellari eorumque bona ab alia Majestate dirui & extirpari possunt, & excusandus, utique est princeps, etiam si fer-

ro vindice innocentes ac noxii juxta cadant. Tacit. *annal. l. 1.*
 Noxii quidem culpa sua pereunt, innocentes autem principis
 sui aut Reipubl. penas sine merito suo luunt, dummodo hoc
 quoad vitæ privationem non extendatur ad illos à quibus
 nulla violenta aggressio metui possit e.g. feminas, infantes
 ac quoscunque profus inermes. vid. H. Grot. *d. jur. belli & pacis*
l. 2. c. 4. §. 9.

Th. LII.

*Penã Rei-
 publice
 quomodo
 in mem-
 brum civi-
 zatis trans-
 ferri possit.*

Quod etiam ipse quis penam Reipublicæ in se transfer-
 re, & exitium, quod omnibus impendet, unus pro omnibus
 suscipere & subire possit, non adeo dubium erit, cum salus
 singulorum salutis unius membri anteponenda sit. Neque
 enim libidine vanâ vitam deserit, qui sanguinem pro re com-
 muni effundit, sed Imperio Dei hoc facit, sine cujus permis-
 sione quidem hinc demigrare prohibemur, ne munus huma-
 num assignatum subter fugere videamur; Cic. *Sann. Scip. cap. 3.*
 illo autem justam causam offerente & evocante sequi oportet.
ib. Tusc. 1. c. 30. in f. An autem civitas innocentem dedere
 possit altioris indaginis est. Nos cum Puffendorffio de Jur.
 N. & G. *L. 8. c. 2. §. 5.* brevibus eam resolvimus per sequen-
 tem distinctionem. Aut ob probrum aliquod commissum,
 quod tamen penam capitalem non meretur, vita alicujus
 civis deprecatur; aut ob publicum, ab aliis civibus commis-
 sum delictum. Priori casu licet fortasse omnibus modis ca-
 lamitatem subterfugere possit civis, id tamen cavere debet,
 ne sui causa civitatem malo involvat. Adeoque si se ipsum
 in hostis potestatem tradere nolit, tenebitur tamen aliò se
 transferre, ubi receptatoribus suis nihil negotii facessat, quod
 nisi fecerit, culpæ in totam rempubl. reus est. Posteriori casu
 non tenetur civitas ejusmodi hominem cum periculo exitii
 omnium defendere, quo & ipse quæsitus periret, ac talis in-
 nocens non servaretur, nam in omnibus his, quæ humani sunt
 instituti, excepta videtur necessitas summa. Nec tamen civi-
 tas

tas talem simpliciter tradere, sed postquam illum pro viribus defendit, & omnem movit lapidem, ut perfugam aut alia ratione elabi posset, ubi isthac non succedunt, & malum imminens depelli non possit, illum deserere demum potest & debet. Add. Grot. d. J. B. & P. L. 2. C. 25. §. 3. Ubi enim se imparem esse defensionis innocentis videt, magis debet ab ea abstinere, quam totam patriam in discrimen cum ipso innocente tradere. Contra officium enim est majus damnum minori antepone. Cic. de offic. L. 1. c. 10. Quod jus tamen caute observandum est, ne extra casum summæ necessitatis innocens ad supplicium exhibeatur. Bonus enim Magistratus civium sanguini tanquam suo parcat, & scit, homini non esse homine prodige utendum. Sen. ep. 88. Si autem hostis e. gr. præfectum urbis ob publicum officium, quod gessit, & cujus limites non excessit, forte exposcat, ille nec tradendus nec deserendus, sed potius omnia fato committenda: aliàs forte in futurum nemo recte suo fungeretur officio. De parte imperii, an illa scilicet ob publicam utilitatem tradi vel deseri possit, vid. Grot. d. J. B. & P. L. 2. c. 6. §. 4. 5. 6. 7. 8. Quod tamen non ad pœnas innocentum, sed ad calamitatem referendum est, nisi tale quid ob præcedens delictum fiat.

Th. LIII.

In obfides quoque quamvis innoxios, violata suorum *Obsides &*
fide, jus oritur animadvertendi; quemadmodum & in le- *Legati et*
gatos, innocentes, tam sanctos aliàs & inviolabiles, l. fin. de *iam inno-*
legat. L. 8. §. 1. d. R. D. vid. Val. Max. l. 6. c. 6. add. Grot. de J. *centes ali-*
B. & P. l. 3. c. 20. §. 52. & seqq. nisi generositate illius, cui in *quando pu-*
securitatem dati sunt, à pœna liberentur. Liv. L. 28. c. 34. *niuntur.*
Denique propter aliorum malitiam, ne flagitiosi excusatio-
nem ex aliorum exemplo querant, interdum propter le- *Pœna duri-*
viorem culpam pœna durior, licet non commerita, non in- *or, aliquan-*
justè decernitur. Ex qua ratione mulieri, cui parturienti

*do in exem- ex improviso partus in latrinam ceciderat., fustigationis & relegationis pœna dictata fuit, ne improbæ meretrices simili-
plum alio- exemplo flagitium infanticidii excusare præsumant. Ter-
rum dictan- ror enim aliorum potissimus atrociorum pœnarum finis,
da, ac salus publica suprema lex est, vid. l. 16. §. ult. C. l. 38. §. 5. ff. de
pœn. add. Tiraquell. tom. 7. C. ult. de pœn. temperand. aut remitt.
caus. 44. n. 53. Cujus rei ut & aliorum huc pertinentium va-
ria exempla afferri possent, nisi inevitabilis festinatio hic ju-
beret abrumpere. Interim pleraque similia juxta hæcenus
tradita decidi poterunt.*

Te autem B. L. rogo, si in aliquo aberraverim, me amice
potius monere, quam acerbius corripere velis.

DEO T. O. M. SIT LAUS ET GLORIA.

DIATRIBE

De

NON REMITTENDA POENA CAPITALI HOMICIDII.

Quibus supremum vitæ & necis, simul
& aggratiandi jus in Republica com-
petit, homicidæ doloso mortis pœnam
ex mera gratia, nedum pro accipiendâ
pecunia, salva conscientia remit-
tere non possunt.

Prodiit nuper sub auspiciis ingeniosissimi, & in
omni eruditionis genere versatissimi J. C. Dn.
Tho-

Thomasi disputatio inauguralis, de jure aggratiandi Principis Evangelici in causis homicidii, quæ tota eo tendit, ut evincatur, Principi Evangelico facultatem moralem comperere, homicidam dolosum ex mero beneplacito dimittere, ac pro expiando crimine multam pecuniariam sumere, addito simul præjudicio ab Illustri hac Facultate in simili casu factæ decisionis. Cui sententiæ piaculum mihi esset contradicere, nisi certus sim, auctores illius disputationis eadem benignitate contradictionem admissuros, qua libertate, communem hypothesin destruendi, non sine modestia usi sunt, imprimis cum hæc quæstio, ipsis contradicentibus factentibus, ex obligatione juris naturæ & Divini ventilanda sit, & sic conscientiam concernat, pro qua pro posse pugnare, nemini vitio verti solet. Quamvis ergo dissentientibus concedamus, quæstionem hanc non ex ulla Civili aut Canonica lege, aut Theologico tantum ratiocinio, sed ex fontibus immutabilis divini juris, tum revelati, tum ex conservatione ordinis naturæ colligendi, decidendam esse, illustrationis tamen gratia similia adhibere licebit. Quod jus naturæ attinet, sive illud ex socialitatis principiis (quamvis facile à recto trahenti seducentibus) sive ex rationis dictamine (pro cuiusque temperamento admodum fallaci) sive ex evidenti divina ordinatione, in ipsa naturæ harmonia & conservatione adparente, deducatur, non difficile erit probare, sine dolosi homicidæ capitali pœna, ordinariæ Rempublicam male administrari, per consequens contrarium, tanquam simpliciter bonum, eligendum esse.

Post-

Postquam enim amoris status, omnis legis expertus, cupiditate proprii jucundi, amissus est, ac homines in perversa desideria rapti, societatem Civilem inire, & hoc sensu civitatem ædificare, cum Caino, omnibusque Adami posteris, constituerunt, hoc quam maxime sine illud factum, ut tuto quis cum aliis vivere, ac ab ipsorum truculentia magis securus esse possit. *vid. Genes. 4. v. 14. seq.* Unde tam conservatio necessariæ illius societatis inter homines, quam recta ratio & ordo naturæ postulat, ut illi, qui potissimam DEI creaturam impetuoso affectu destruere, ac omne vinculum societatis humanæ rumpere, re ipsa ausi fuerint, tanquam hujus indigni, & ne exinde peïora eveniant, pro conservatione aliorum, ex omni societate humana, morte eliminentur. Et quamvis domini dissentientes urgeant, non recte ex eo, quod expedit, necessitatem agendi inferri; consideranti tamen obligationem naturalem illius qui Reipublicæ præest pro conservatione subditorum, facile adparebit, illum omitendo tale quid, quod omnibus expediebat, ac vinculum societatis postulabat, naturalis justitiæ legem offendere: quod manifeste declarat ipse DEUS, dum in hunc finem quibusdam summam potestatem in alios concessit, ut commertis pœnis fontes afficiant. *vid. Rom. 13. v. 4.* qui DEI præscriptum ordinem non observantes, emphatice inculpanitur, *Sap. 6. v. 1. seq.* Cum ergo contradicentes fateantur, homicidis, secundum Divinam voluntatem ac Civilis societatis conservationem, mortis pœnam haud injuste inferri, illi, qui vicarium DEI Imperium in Republica

publica exercent, obstricti erunt, occisionem homicidæ Reipublicæ proficuum, omni modo promovere. Accedit clara divina dispositio *Genes. c. 9. v. 5. & 6.* quod non futuri tantum eventus prædictionem, sed præcipientis mandatum continere, tam ex eo adparet, quod expresse ultionis sumendæ ibidem mentio fiat, quæ divina ultio Magistratui in Republica commissa, *alleg. cap. 13. Rom.* quam quod simul clare in hoc loco addatur, quod sanguis homicidæ per homines effundendus sit, quod secundum regulas justæ interpretationis aliam, quam justam ultionem (de qua hic agi, ex præcedenti versiculo apparet) non involvit. Alias abominabile illud sequeretur: DEUM voluisse injusta alterius invasione homicidæ reatum ulcisci: potius secundum regulam à contradicentibus propositam, hæc interpretatio prævalebit, quæ ultionem juri naturæ ac Divino, simul & ordini Reipublicæ convenientiorem intelligit, præcipue cum ipsa ratio huic regulæ adposita, non tantum sit universalis, sed etiam necessitatem moralem agendi involvat. Et si, juxta contrariam opinionem, dictum hoc prædictionem aliquam Divinam contineret, absolutam necessitatem eventus inferre deberet, eo quod in versiculo præcedente, de enixo divino proposito ulciscendi agatur, ac plane in conceptum Divinitatis non cadat, illum sine effectu aliquid velle posse, juxta *dict. Num. cap. 23. v. 19.* E contrario, ex confessione ipsorum contradicentium, sæpius observatum fuit, homicidii reos in pace, etiam non poenitentes obiisse, ex quo prædictio illa, falsi, quod absit, argui possit. Præferendus ergo communis & Hebræorum & paraphrastarum sensus hujus dicti, de obligatione homicidam dolosum interficiendi. Et, quo minus de eo dubitari possit, hæc lex *Exod. cap. 21. v. 12. seq. & Levit. cap. 24. v. 17.* non tantum ex ore DEI per Mosem promulgata, sed etiam ab illa omnes exceptiones

G

præter

præter fortuitum casum, remotæ, iterumque hoc variis exemplis illustratum in repetita lege. *Num cap. 35. v. 16. usque ad fin. vid. quoque Deut. cap. 19. v. 10. 13. & cap. 21. v. 9. 2. Sam. 4. v. 11. Quæ loca ad legem forensen judaicam restringere, tam præcedens generale dictum d. cap. 9. Genes. quam adjectæ generales rationes, hodie in nostris Rebus publicis non cessantes, non admittunt, imprimis cum periculosum sit, ab immutabilis Divinæ justitiæ regulis sine evidenti circumstantiarum discrepantia recedere, ac tutior semper sit opinio, quæ voluntatem DEI imitatur, præ illa, quæ in dubio, sub prætextu legis forensis, ab ea recedit. vid. *Disp. Dn. Præfidis de oblig. forensi jur. divin.* Et quamvis solum illud dictum *Deut. cap. 21. v. 9.* generalem moralitatem illius præcepti, de interficiendo homicida doloso, satis ostendat, dum expresse additur, quod illud fieri debeat, ut administretur justitia ante oculos Domini; tamen & exemplis res hæc in sacro Codice illustratur. Dum enim Rex David ad voluntatem DEI imperans, pro conservanda sua suorumque salute, impediebatur, Joabum homicidam occidere, mutata rerum facie, filio Imperium administranti, in ultimo elogio injunxit, ut juxta suam sapientiam non permittat, eundem in pace mori. Ac toties Prophetæ mala imprecati sunt illis, qui sanguinem innocentem non vindicarunt, imo in innocentum solatium, ad necessariam mortis vindictam contra homicidas provocarunt. *Esai l. 15. Ezech. 7. v. 23. 18. v. 10. 11. & 12. 13. cap. 22. v. 13. cap. 23. v. 45. cap. 35. v. 6. Hof. cap. 6. v. 8. 4. Esre I. v. 32. cap. 15. v. 9. Apoc. 13. v. 10.* Quod ultimum dictum ad solum casum persecutionis primitivæ Ecclesiæ, in adjecto Consilio quondam Rintelensis Theologi Hennichii, non sine violentia vocabulis inferenda, restringitur. Nec obstat, quod dissentientes urgeant, naturæ jus certam poenam non determinare, quamvis puniendum homicidium dicitur. Concedi-*

maus

mus enim, ex naturali ratione determinari non posse, an homicida rota, gladio, securi, lapidibus, aliove modo interfici debeat: sufficit ad nostrum scopum, demonstrasse, quod è medio societatis humanæ sit tollendus homicida, quomodo-
 cunque pro statu Reipublicæ & circumstantiarum illud contingere possit. Et dum dissentientes expresse concedunt, non sine prudenti ratione à capitali pœna recedendum esse, eo ipso largiuntur, aliquam ad hanc obligationem subesse, ad cuius observationem, prudentius consilium, quam juri Divino conveniens, inveniri non poterit. Neque varietas circumstantiarum hanc decisionem dubiam reddit, quippe quod hic de homicida doloso agamus, & quidem juxta §. II. *cap. 1. dictæ disput.* sine omni alio respectu, quales dolosi homicidæ recensentur *Numer. 35.* Ut frustra hic distinguatur inter non præmeditatum, & infidiosum homicidium: sufficit enim destinata voluntas ad offensionem injustam, ex quo homicidium secutum est, quamvis animus occidendi non appareat. Porro exemplum Regis Davidis, Absolonem ob fratricidium non punientis, eo minus aliquid in contrarium evincit, quo, illud à spiritu sancto approbatum esse, non appareat; potius eventus ostenderit, ex ejus omissione magnam calamitatem illi Reipublicæ contigisse. Sic nec de Caino dici potest, quod huic ista pœna sit remissa, cum, quod illa, quæ DEVS ex absoluta potestate disponit, homini jus non faciant, tum, quod ante introductam Civilem potestatem, illud de occidendo homicida per homines, sine offensione justitiæ, effectum habere non potuerit. Imo & hoc largimur, quod illud præceptum, de animadvertendo in homicidam mortis pœna, summæ potestates tantum fringat, quoad defensionem suorum subditorum, & non ad qualemcunque occasionem alibi factam extendendum sit, dum propter subditorum, non aliorum conservationem ac justitiam

in illo territorio colendam, gladius Imperantibus concessus sit, unde homicidii capitale poenam non recte dictari illi, qui in alia Republica quendam dolose occidit, ex inlyta hujus Academiae Facultate Juridica olim responsum esse, comperi. Alias quoque rationes. e. g. deficiens occisoris superius iudicium, ejusque summa in occisum potestas, aut nullum exinde aliis metuendum damnum, vel ingens ex occisione resultans commodum, utpote publico latrone interfecto, vel ex ejus ultione certo metuendum malum &c. imperantem ab exequenda mortis poena retrahere posse, non negamus, & si talia sub praetensa prudenti ratione intelligantur, non multum cum allegata disputatione discrepabimus. Illud vero quam maxime adversandum, quod severa illa homicidii poena juris divini, in multam pecuniariam converti posse, nonnulli praetendant, quo facile eveniet, ut juxta *Jeremie Propheta* increpationem *cap. 2. v. 34.* sanguis pauperum a divitibus effusus, inultus maneat. Contra vero dolendum admodum, eo tempora nostra devenisse, ut ex aliorum transgressionibus illi, qui Reipublicae praesunt, quaestum facere intendant, illudque ab illis, qui de vera justitia respondere debeant, promoveatur. Vix enim casus adduci poterit, ubi de homicida condonando, vel aggratiano actum fuit, qui non divites reos concerneret, quales, satanae testimonio apud *Jobum cap. 1. v. 4.* omnia lubentes pro vita offerunt. Cum vero adjectum in saepe allegata disputatione Responsum ostendat, inlytam Facultatem hujus Academiae aliquando per majora vota pro contraria opinione respondisse, e contra Dn. Praefes de suo dissensu, ex adductis hic rationibus, me certiosem fecerit: ideo hanc ejus opinionem publicae quoque censurae subijcere volui.

FINIS.

Halle, Diss., 1702 A-k

ULB Halle
003 891 690

3

f
sb.

VD18

DISPUTATIO INAUGUR
DE

POENIS INNOCENTII

QUAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO PRINCIPIS

DN. FRIDERICO

SCEPTRI BORUSSICI ET ELECTORIS
GICI HEREDE, AC IMPERATORIS

EX DECRETO ET AUCTORITATE
FACULTATIS JURIS

SUB PRÆSIDIO

DN. HENRICI BUCHERII

Serenissimi ac Potentissimi Boruss. Rectoris
Magdeburg, & Prof. Juris

DN. PATRONI AC PRÆCEPTORIS SUO

PRO LICENTIA

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORANDI

Ad D. Maji Anno Salutis

Horis Ante & Post

Publica disquisitioni exponenda

SIMON HENRICUS CÖPER, D.

EDITIO NOVA ET REVIS. CUI ACCURATE

DE

NON REMITTENDA

PITALI HOMICIDII

HALÆ MAGDEBURGICÆ

Litt. CHRISTIANI HENCKELII

